

V Bruseli 14. 10. 2019
COM(2019) 455 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o vykonávaní dohôd o voľnom obchode

1. január 2018 – 31. december 2018

{SWD(2019) 370 final}

Obsah

1.	ÚVOD	4
2.	PREHĽAD HLAVNÝCH ZISTENÍ	6
2.1	Všeobecný prehľad	6
2.2	Dosiahnutý pokrok a najdôležitejšie nevyriešené problémy	8
3.	DOHODY O VOĽNOM OBCHODE NOVEJ GENERÁCIE	9
3.1	Obchodná dohoda medzi EÚ a Južnou Kóreou	9
3.2	Obchodná dohoda EÚ s Kolumbiou, Ekvádorom a Peru	10
3.3	Dohoda o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou	11
3.4	Komplexná hospodárska a obchodná dohoda (CETA) medzi EÚ a Kanadou	12
4.	PREHLÍBENÉ A KOMPLEXNÉ ZÓNY VOĽNÉHO OBCHODU (DCFTA)	15
4.1	Gruzínsko	15
4.2	Moldavsko	16
4.3	Ukrajina	16
5.	DOHODY O VOĽNOM OBCHODE PRVEJ GENERÁCIE	17
5.1	Švajčiarsko	17
5.2	Nórsko	17
5.3	Stredomorské krajiny a krajiny Blízkeho východu	18
5.4	Mexiko	19
5.5	Čile	19
5.6	Colná únia s Tureckom	20
5.7	Dohody o stabilizácii a pridružení s krajinami západného Balkánu	21
6.	DOHODY O HOSPODÁRSKOM PARTNERSTVE S AFRICKÝMI, KARIBSKÝMI A TICHOMORSKÝMI ŠTÁTMI (AKT)	21
6.1	Dohoda o hospodárskom partnerstve s Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom (SADC)	21
6.2	Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve s východnou a južnou Afrikou	23
6.3	Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve s Pobrežím Slonoviny	23
6.4	Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve (DHP) s Ghanou	24
6.5	Dohoda o hospodárskom partnerstve (DHP) so strednou Afrikou (Kamerunom)	24
6.6	Dohoda o hospodárskom partnerstve s Karibským fórom štátov AKT (CARIFORUM)	25
6.7	Dohoda o hospodárskom partnerstve (DHP) s tichomorskými krajinami	25
7.	OBCHOD A TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ: AKTUÁLNE INFORMÁCIE O NEDÁVNÝCH AKTIVITÁCH	26
8.	AGROPOTRAVINÁRSKY OBCHOD V RÁMCI OBCHODNÝCH DOHÔD EÚ: AKTUÁLNE INFORMÁCIE O NAJNOVŠOM VÝVOJI	29
9.	PRÁCA PREBIEHAJÚCA V KONKRÉTNÝCH OBLASTIACH	32
9.1	Malé a stredné podniky (MSP)	32
9.2	Služby	34
9.3	Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom – prípravné práce	35
9.4	Lepšie využívanie obchodných dohôd EÚ	36
10.	PRÁVNE PRESADZOVANIE ZÁVÄZKOV	37
10.1	Urovnávanie sporu s Južnou Kóreou	37
10.2	Urovnávanie sporu s Ukrajinou	37
10.3	Urovnávanie sporov s Juhoafrickou colnou úniou	38
11.	ZÁVERY	38
	PRÍLOHA 1: MIERA VYUŽÍVANIA PREFERENCIÍ PRI DOVOZE DO EÚ	39
	PRÍLOHA 2: MIERA VYUŽÍVANIA PREFERENCIÍ PRI VÝVOZE Z EÚ	40

PREHLAD DOHÔD ZAHNRUTÝCH V TEJTO SPRÁVE

<u>Preferenčné obchodné dohody „novej generácie“</u>	
Partner	Uplatňuje sa od
Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Južnou Kóreou	1. júla 2011
Obchodná dohoda EÚ s Kolumbiou, Peru a Ekvádorom	1. marca 2013 pre Peru; 1. augusta 2013 pre Kolumbiu; 1. januára 2017 pre Ekvádor
Dohoda o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou	1. augusta 2013: obchodný pilier sa uplatňuje vo vzťahu k Hondurasu, Nikarague a Paname, 1. októbra 2013: Kostarika a Salvádor; 1. decembra 2013: Guatemala
Komplexná hospodárska a obchodná dohoda (CETA) medzi EÚ a Kanadou	21. septembra 2017
<u>Prehlibené a komplexné zóny voľného obchodu (DCFTA)</u>	
EÚ – Gruzínsko	1. septembra 2014, platnosť nadobudla 1. júla 2016
EÚ – Moldavsko	1. septembra 2014, platnosť nadobudla 1. júla 2016
EÚ – Ukrajina	1. januára 2016, platnosť nadobudla 1. septembra 2017
<u>Preferenčné obchodné dohody „prvej generácie“</u>	
Partner	Uplatňuje sa od
Colná únia medzi EÚ a Tureckom	dohoda o pridružení podpísaná v roku 1963, záverečná etapa colnej únie dokončená 1. januára 1996
EÚ – Švajčiarsko	1972
EÚ – Nórsko	1. júla 1973
EÚ – Izrael	1. januára 1996
EÚ – Jordánsko	1. mája 2002
EÚ – Palestína ¹	1. júla 1997
EÚ – Tunisko	1. marca 1998
EÚ – Maroko	18. marca 2000
EÚ – Libanon	1. marca 2003
EÚ – Egypt	21. decembra 2003
EÚ – Alžírsko	1. septembra 2005
Globálna dohoda medzi EÚ a Mexikom	uplatňuje sa pre tovar od 1. júla 2000; uplatňuje sa pre služby od 1. marca 2001
Dohoda o pridružení medzi EÚ a Čile	1. februára 2003
DSP medzi EÚ a Severným Macedónskom ²	dočasná dohoda o obchode, 1. júna 2001

¹ Toto označenie nemožno vykladať ako uznanie Palestínskeho štátu a nie sú ním dotknuté pozície jednotlivých členských štátov k tejto otázke.

DSP medzi EÚ a Albánskom	dočasná dohoda o obchode, 1. decembra 2006
DSP medzi EÚ a Čiernou horou	dočasná dohoda o obchode, 1. januára 2008
DSP medzi EÚ a Srbskom	dočasná dohoda o obchode pre Srbsko: 1. februára 2009; pre EÚ: 8. decembra 2009
DSP medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou	dočasná dohoda o obchode, 1. júla 2008
DSP medzi EÚ a Kosovom ³	1. apríla 2016
Dohody o hospodárskom partnerstve s africkými, karibskými a tichomorskými štátmi	
EÚ – Juhoafrické rozvojové spoločenstvo (SADC)	10. októbra 2016 pre Botswanu, Svazijsko, Lesotho, Namíbiu a Južnú Afriku; 4. februára 2018 pre Mozambik
EÚ – štáty východnej a južnej Afriky (dočasná)	14. mája 2012 pre Madagaskar, Maurícius, Seychely a Zimbabwe ⁴
EÚ – Pobrežie Slonoviny (dočasná)	3. septembra 2016
EÚ – Ghana (dočasná)	15. decembra 2016
EÚ – Stredná Afrika (Kamerun)	4. augusta 2014 pre Kamerun
EÚ – CARIFORUM	29. decembra 2008 pre Antiguu a Barbudu, Bahamy, Barbados, Belize, Dominiku, Dominikánsku republiku, Grenadu, Guyanu, Jamajku, Surinam, Svätú Luciu, Svätý Krištof a Nevis, Svätý Vincent a Grenadíny a Trinidad a Tobago.
EÚ – tichomorské krajiny (dočasná)	20. decembra 2009 pre Papuu-Novú Guineu; 28. júla 2014 pre Fidži ⁵

² DSP: dohoda o stabilizácii a pridružení.

³ Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

⁴ Dohoda sa uplatňuje na Komory od 7. februára 2019.

⁵ Dohoda sa uplatňuje aj na Samou od 31. decembra 2018.

1. Úvod

Komisia sa vo svojom oznámení z roku 2015 s názvom [Obchod pre všetkých](#)⁶ zaviazala, že každý rok podá správu o vykonávaní najvýznamnejších obchodných dohôd Európskej únie (EÚ). Predmetná správa je treťou takouto správou Komisie⁷.

Európska obchodná politika sa od roku 2015 podstatne zmenila a EÚ uzavrela a začala uplatňovať nové obchodné dohody s Ekvádorom, Kanadou a Japonskom, dohodu o hospodárskom partnerstve (DHP) s Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom (SADC), dočasné dohody o hospodárskom partnerstve s Ghanou a Pobrežím Slonoviny a prehĺbenú a komplexnú zónu voľného obchodu (DCFTA) s Ukrajinou. Ratifikujú sa obchodné dohody uzavreté so Singapurom (2012) a Vietnamom (december 2015). V roku 2018 sa na 31 % obchodu EÚ s tovarom s ostatnými krajinami sveta vzťahovali preferenčné obchodné dohody. Tento podiel sa zvýši na 39 % po zahrnutí dohody s Japonskom, ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2019, a dohôd so Singapurom (podpísaná 19. októbra 2018) a Vietnamom (30. júna 2019). Po prirátaní politickej dohody medzi EÚ a štátmi združenia Mercosur z 28. júna 2019 sa celkový podiel preferenčných obchodných dohôd na obchode s tovarom zvýši na 41 %.

Obchodné dohody sa v súčasnosti zakladajú na lepších regulačných zásadách, a najmä podliehajú pravidelnému hodnoteniu *ex post*. Od roku 2015 sa uskutočnili tri hodnotenia *ex post* obchodných dohôd EÚ s Mexikom, Čile a Južnou Kóreou. V súčasnosti prebieha hodnotenie *ex post* dohody s Karibským fórom štátov (CARIFORUM)⁸ a šiestimi stredomorskými krajinami⁹ a onedlho sa začnú hodnotenia dohody o obchode medzi EÚ a Kolumbiou, Ekvádorom a Peru a dohody EÚ so Strednou Amerikou.

Najnovšia správa obsahuje aktuálne informácie o vykonávaní 35 hlavných obchodných dohôd so 62 partnermi vrátane správy o prvom celom roku vykonávania Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody medzi EÚ a Kanadou (CETA). Okrem toho sa v správe opisuje postup realizovaný pred nadobudnutím platnosti Dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom.

Podľa štúdie s názvom [Vývoz EÚ do sveta: vplyv na zamestnanosť](#)¹⁰ je 36 miliónov pracovných miest v EÚ závislých od vývozu za hranice EÚ, z toho 13,7 milióna z nich zaujímajú ženy. V období rokov 2000 až 2017 sa počet pracovných miest v EÚ spojených s vývozom do ostatných častí sveta zvýšil o 66 %. To predstavuje ďalších 14,3 milióna pracovných miest spojených s vývozom. Podiel zamestnanosti EÚ spojenej s predajom tovaru a služieb do zahraničia na celkovej miere zamestnanosti sa zvýšil z úrovne 10,1 % v roku 2000 na úroveň 15,3 % v roku 2017. Pracovné miesta súvisiace s vývozom sú v priemere platené o 12 % lepšie ako pracovné miesta v ostatných oblastiach hospodárstva. Vývoz z EÚ je výhodný pre európskych zamestnancov vo všetkých členských štátoch. Dodatočné pracovné miesta vytvárajú podniky, ktoré sa priamo podieľajú na vývoze tovaru a služieb, ako aj obchodné spoločnosti v EÚ, ktoré dodávajú vývozcom tovar a poskytujú im služby.

Podobne ako v predchádzajúcich správach sú dohody zoskupené do štyroch kategórií podľa ich obsahu a cieľov.

⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154150.pdf.

⁷ Prvá správa bola uverejnená 9. novembra 2017 a druhá 31. októbra 2018.

⁸ Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Belize, Dominika, Dominikánska republika, Grenada, Guyana, Jamajka, Surinam, Svätá Lucia, Svätý Krištof a Nevis, Svätý Vincent a Grenadíny a Trinidad a Tobago.

⁹ Alžírsko, Egypt, Jordánsko, Libanon, Maroko a Tunisko.

¹⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf.

„**Dohody novej generácie**“, napríklad s Južnou Kóreou alebo Kanadou, zahŕňajú záväzky týkajúce sa liberalizácie obchodu s tovarom, ako aj záväzky týkajúce sa služieb a investícií, verejného obstarávania, hospodárskej súťaže, subvencií a regulačných záležitostí. Cieľom týchto dohôd je vytvoriť pevnejšie režimy obchodovania s príslušnými obchodnými partnermi založené na pravidlách a hodnotách. Dohody zahŕňajú tiež osobitné ustanovenia o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji. Najnovšie dohody obsahujú osobitné ustanovenia zamerané na riešenie výziev, ktorým čelia moderné hospodárstva a spoločnosti. Medzi tieto dohody patrí napríklad Dohoda o hospodárskom partnerstve s Japonskom, ktorá obsahuje kapitolu týkajúcu sa malých a stredných podnikov, ako aj osobitné ustanovenia o informačných a telekomunikačných službách a elektronickom obchode.

„**Obchodné dohody prvej generácie**“, ktorých väčšina bola uzavretá do roku 2006, sa zameriavajú prevažne na liberalizáciu colných sadzieb. Cieľom tzv. **prehĺbených a komplexných zón voľného obchodu** (DCFTA) je prehĺbenie hospodárskych vzťahov medzi príslušnými susediacimi krajinami a EÚ a priblíženie právnych predpisov daného štátu k právnym predpisom EÚ, a to najmä v oblastiach súvisiacich s obchodom. Európska únia uzavrela dohody o prehĺbených a komplexných zónach voľného obchodu s Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou a rokuje o vytvorení takejto zóny s Tuniskom. „Dohody o stabilizácii a pridružení“ so šiestimi partnermi zo západného Balkánu¹¹, ktoré boli uzavreté v období rokov 2001 až 2016, sa zameriavajú na podporu regionálnej integrácie a stability v príslušnom regióne a na jeho hospodársku integráciu do trhu EÚ.

Dohody o hospodárskom partnerstve (EPA) s africkými, karibskými a tichomorskými štátmi (AKT) a regiónmi majú výslovne rozvojový cieľ. Ide o asymetrické obchodné dohody, podľa ktorých štáty AKT v priebehu 15 až 20 rokov liberalizujú približne 80 % svojho obchodu, zatiaľ čo EÚ im umožní bezcolný a bezkvótový prístup od prvého dňa nadobudnutia platnosti zmluvy. V súčasnosti sa väčšina týchto dohôd týka obchodu s tovarom a rozvojovej spolupráce. Dohoda o hospodárskom partnerstve s karibskými štátmi zahŕňa tiež ustanovenia o službách, investíciách a ďalších oblastiach súvisiacich s obchodom. [Európska únia v rámci dohôd o hospodárskom partnerstve poskytuje významnú pomoc súvisiacu s obchodom s cieľom podporiť partnerské krajiny pri vykonávaní dohôd, posilniť vývoznú konkurencieschopnosť a vybudovať hospodársku infraštruktúru](#)¹².

K predkladanej správe je priložený súhrnný pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý obsahuje podrobné informačné prehľady pre jednotlivé dohody vrátane štatistík, opisov hlavných smerov vývoja obchodu a správ o práci výborov. Predložením tejto správy a priloženého pracovného dokumentu útvarov Komisie si Komisia plní svoje povinnosti týkajúce sa podávania správ o vykonávaní mechanizmu proti obchádzaniu v prípade Južnej Kórey, Gruzínska a Moldavska a o vykonávaní stabilizačného mechanizmu pre banány v prípade Strednej Ameriky a Kolumbie, Ekvádoru a Peru.

¹¹ Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Kosovo, Severné Macedónsko a Srbsko.

¹² Viac informácií o jednotlivých dohodách sa nachádza v priloženom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

Štatistika

Štatistiky obchodu¹³ použité v tejto správe a priloženom pracovnom dokumente útvarov Komisie o vývoji obchodu a investičných tokoch sa zakladajú na údajoch Eurostatu, ktoré boli k dispozícii k 30. marcu 2019, ak nie je uvedené inak. Najnovšie ročné údaje o obchode s tovarom sú k dispozícii za rok 2018, najnovšie údaje o službách a investíciách za rok 2017, ak nie je uvedené inak.

Štatistika o mierach využívania preferencií je založená na administratívnych údajoch zozbieraných dovážajúcou krajinou. Miera využívania preferencií odráža podiel dovozu alebo vývozu vykonaného v rámci obchodných preferencií na celkovej hodnote dovozu alebo vývozu, ktorý je *oprávnený* na zvýhodnenie poskytované partnerskou krajinou, t. j. ide o dovoz alebo vývoz, ktorý sa skutočne realizoval v rámci systému preferencií vydelený dovozom alebo vývozom oprávneným na využitie preferencií. O dovoz oprávnený na využitie preferencií ide v prípade, že sa uplatňuje preferenčná sadzba, ktorá je nižšia ako sadzba podľa doložky najvyšších výhod (DNV). Následne sa do výpočtov nezahŕňa bezcolný obchod podľa DNV.

Miera využívania preferencií na dovoz do EÚ z partnerských krajín je založená na údajoch Eurostatu. Eurostat spája colné sadzby a obchodné toky s cieľom vytvoriť súbor údajov, z ktorého Komisia extrahuje informácie o zaobchádzaní, na ktoré je konkrétny výrobok oprávnený, a o rozsahu využívania tohto preferenčného zaobchádzania. Získaný súbor údajov je harmonizovaný a konzistentný¹⁴ a umožňuje porovnanie medzi partnerskými krajinami a rokmi.

Pri výpočte mier využívania preferencií pri vývoze z EÚ do partnerských krajín Komisia naopak využíva administratívne údaje zozbierané príslušnou dovážajúcou krajinou. Tieto štatistiky nie sú harmonizované. Priame porovnania medzi partnerskými krajinami alebo s dovozmi do EÚ by sa preto mali považovať len za orientačné. Miery využívania preferencií na vývoz z EÚ sa v tejto správe uvádzajú len vtedy, keď boli k dispozícii dostatočne spoľahlivé údaje.

2. PREHLAD HLAVNÝCH ZISTENÍ

2.1 Všeobecný prehľad

Obchod s tovarom v roku 2018 reagoval na náročnú situáciu na globálnej úrovni¹⁵ a rástol pomalšie ako v roku 2017: obchod EÚ s ostatnými krajinami sveta vzrástol o 5 % (čo je pokles oproti 8 %), zatiaľ čo celkový obchod EÚ na základe preferenčných dohôd vzrástol o 3 % (pokles oproti 7 %). Vývoz EÚ k preferenčným obchodným partnerom sa v roku 2018 zvýšil o 2 %. Znamená to trochu pomalší rast než pri vývoze z EÚ do ostatných krajín sveta, ktorý za rovnaké obdobie vzrástol o 4 %. Dovoz od preferenčných obchodných partnerov sa zvýšil o 4,6 %, v porovnaní so 6,6 % zvýšením celkového dovozu EÚ.

V roku 2018 sa na 33 % vývozu EÚ a na 29 % dovozu EÚ vzťahovali preferenčné obchodné dohody. Tieto obchodné dohody naďalej vytvárali solídny obchodný prebytok v hodnote

¹³ Všeobecné štatistiky o obchodných tokoch s tovarom a službami a o priamych zahraničných investíciách pre jednotlivé partnerské krajiny sa nachádzajú v priloženom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

¹⁴ Stále je však možná istá miera odchýlky, keďže v údajoch nie sú zachytené určité zmeny preferenčného statusu dovozu, ako sú napríklad žiadosti o preferencie podané dovozcami po tom, ako bol tovar deklarovaný colným orgánom, a zamietnutie preferencií, o ktorom colný orgán rozhodol po overení a po prepustení tovaru.

¹⁵ Všetky následné štatistiky sa týkajú obchodu s tovarom, ak nie je uvedené inak.

84,6 mld. EUR, zatiaľ čo obchod EÚ s ostatnými krajinami sveta vykázal prvýkrát od roku 2014 mierny obchodný deficit v hodnote 24,6 mld. EUR.

Podobne ako v roku 2017 bolo najväčším preferenčným obchodným partnerom EÚ Švajčiarsko, do ktorého smerovalo 24 % preferenčného vývozu EÚ, za ním nasledovali Turecko (12 %) a Nórsko (8 %).

Pri pohľade na vývoz EÚ v roku 2018 v rámci preferenčných obchodných dohôd podľa sektorov a kategórií je zrejmé, že sa zvýšil iný ako poľnohospodársky vývoz o 1,9 %. Medzi sektormi inými ako poľnohospodárstvo si postavenie prvého vývozného odvetvia EÚ podľa hodnoty udržali stroje a dopravné zariadenia (stagnácia), za ktorými nasledovali chemikálie (zaznamenali 2,5 % zvýšenie). Vývoz agropotravinových výrobkov z EÚ sa zvýšil o 2,2 %, pričom medzi najúspešnejšie vývozné odvetvia patrili nápoje, potravinové prípravky a obilninové prípravky.

Pokiaľ ide o dovoz do EÚ v rámci preferenčných obchodných dohôd, zvýšil sa dovoz iných ako poľnohospodárskych výrobkov o 5,2 %. Z nich medzi popredné dovozné položky patrili nerastné výrobky a stroje a zariadenia. Dovoz agropotravinových výrobkov klesol o 0,5 %. Medzi najčastejšie dovozné položky patrili rastlinné produkty.

Európske obchodné spoločnosti počas vykazovaného obdobia dobre využívali obchodné dohody EÚ. Udržala sa silná miera využívania preferencií pri vývoze EÚ do Švajčiarska a Turecka, znížila sa pri vývoze do Južnej Kórey. Miera využívania preferencií sa zlepšila tiež v prípade Kolumbie, Ekvádoru, Egypta a Jordánska. Miera využívania preferencií pri vývoze EÚ do Kanady dosahovala v roku 2018 úroveň 37 %, čo je zvýšenie z úrovne 30 %, ktorá sa dosiahla po prvých deviatich mesiacoch predbežného vykonávania dohody. Celková miera využívania preferencií dosiahnutá za rok 2018 by sa mala v budúcnosti zvýšiť, a to vzhľadom na skutočnosť, že v rámci CETA je možné spätne nárokovat' preferenčné sadzby (za obdobie až troch rokov). Mieru využívania preferencií bude v budúcnosti možné zvýšiť lepším využívaním preferencií pri vývoze automobilov a náhradných súčiastok z EÚ, pri ktorých postupne dochádza k odstraňovaniu ciel. V tomto segmente, ktorý tvorí 41 % oprávneného vývozu EÚ, dosahovala miera využívania preferencií v roku 2018 len 10 %. Ak sa nezohľadnia automobily a náhradné súčiastky, priemerná miera využívania preferencií pri vývoze z EÚ do Kanady vykáže úroveň 55 %.

Obchodní partneri EÚ v roku 2018 pokračovali v dobrom využívaní preferencií a priemerná miera ich využitia dosiahla 87 %. Informácie o využívaní preferencií v rámci dovozu do EÚ sú uvedené v prílohe 1 a informácie o ich využívaní v rámci vývozu v prílohe 2.

Miera využívania preferencií slúži ako prostriedok na posúdenie rozsahu, v akom obchodné spoločnosti na oboch stranách dohody využívali colné preferencie počas vykazovaného obdobia (pozri rámček na strane 6). Miery využívania preferencií pri vývoze z EÚ sú síce nedokonalým a sprostredkovaným ukazovateľom pri posudzovaní fungovania obchodných dohôd, naznačujú však, ako vývozcovia z EÚ a partnerské krajiny využívajú obchodné dohody EÚ. Je potrebné uviesť, že zmeny miery využívania preferencií môžu mať rôzne dôvody, napríklad zníženie hranice preferencií alebo zmeny trhových podmienok, nových účastníkov atď. Nie všetky dôvody zmeny súvisia s vykonávaním príslušnej obchodnej dohody.

2.2 Dosiahnutý pokrok a najdôležitejšie nevyriešené problémy

Aktuálne informácie o pokroku v oblasti sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení a zemepisných označení¹⁶ sú uvedené v oddiele 8 („Agropotravinársky obchod“). Viac informácií o obchodných prekážkach je možné nájsť v správe Komisie z roku 2019 o prekážkach obchodu a investícií¹⁷.

Technické a administratívne prekážky obchodu

V roku 2018 bolo odstránených niekoľko významných prekážok v automobilovom odvetví, a to najmä v obchode s Egyptom a Južnou Kóreou. Okrem toho odvetvie textilu a kože v EÚ má ľahší prístup na egyptský trh v nadväznosti na uvoľnenie pravidiel označovania.

Výrobky EÚ však naďalej čelia prekážkam prístupu na viaceré trhy v partnerských krajinách s obchodnými dohodami s EÚ. Veľké znepokojenie vyvolávajú obmedzenia uložené niektorými stredomorskými krajinami na dovoz z EÚ.

Navyše sa naďalej uplatňuje celý rad diskriminačných opatrení zo strany niektorých obchodných partnerov EÚ, ako sú Kanada, Kostarika, Ekvádor a Peru, na európske alkoholické nápoje, a to najmä na víno, pivo a liehoviny. Európska únia pokračuje v rokovaníach s týmito partnermi s cieľom dosiahnuť odstránenie diskriminačných praktík.

Komisia v roku 2018 informovala o zákaze vývozu nespracovaného dreva, ktorý vyhlásila Ukrajina. Keďže sa nedosiahol žiadny pokrok, EÚ v januári 2019 požiadala o dvojstranné konzultácie s Ukrajinou a využila mechanizmus urovnávania sporov, ktorý je stanovený v dohode o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou (pozri tiež oddiel 10 „Právne presadzovanie záväzkov“).

Verejné obstarávanie

Dočasné uplatňovanie dohody s Kanadou (CETA) prináša ďalšie významné otvorenie kanadského trhu obstarávania vrátane trhu na provinciálnej a miestnej úrovni, ktorý tvorí významnú časť trhu verejného obstarávania v Kanade.

Určitý pokrok je možné pozorovať na Ukrajine a v niektorých krajinách západného Balkánu, pokiaľ ide o zvýšenú transparentnosť verejných výziev na predkladanie ponúk a zosúladenie s právnym a inštitucionálnym rámcom verejného obstarávania v EÚ. Táto oblasť si však vyžiada ďalšie úsilie.

Hlavné problémy, na ktoré poukázali obchodní partneri EÚ

Určití obchodní partneri EÚ poukázali na problémy súvisiace s vykonávaním dohôd na strane EÚ. Ide predovšetkým o rozhodnutie EÚ o zavedení ochranných opatrení na dovoz ocele, prijatých v júli 2018, ktoré EÚ musela prijať v záujme ochrany svojho priemyslu pred kolaterálnym účinkom ciel na oceľ zavedených USA¹⁸. Niekoľko obchodných partnerov kritizovalo určité sanitárne a fytosanitárne opatrenia EÚ, konkrétne postup týkajúci sa pesticídov, ako aj novoprijaté nariadenie o veterinárnych liekoch, a to napriek skutočnosti, že tieto opatrenia nie sú diskriminačné a ich cieľom je zaručiť vysokú úroveň bezpečnosti potravín v EÚ.

¹⁶ Zemepisné označenia chránia názvy osobitných výrobkov s cieľom propagovať ich jedinečné vlastnosti súvisiace so zemepisným pôvodom. Názvy výrobkov môžu byť chránené zemepisným označením, ak sú osobitným spôsobom spojené s miestom, na ktorom sa vyrábajú. Zemepisné označenia sa považujú za duševné vlastníctvo a ako také zohrávajú stále väčšiu úlohu pri obchodných rokovaníach medzi EÚ a ostatnými krajinami.

¹⁷ COM(2019) 271 final, 17. 6. 2019.

¹⁸ Na tieto oblasti sa podrobne zameriava 37. výročná správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu o antidumpingových, antisubvenčných a ochranných opatreniach EÚ a nástrojoch na ochranu obchodu používaných tretími krajinami voči EÚ v roku 2018. COM(2019) 158 final, 27. 3. 2019.

3. DOHODY O VOĽNOM OBCHODE NOVEJ GENERÁCIE

3.1 Obchodná dohoda medzi EÚ a Južnou Kóreou

Vývoj obchodu

Dohoda je platná od júla 2011. V roku 2018 sa celkový obchod s tovarom medzi EÚ a Južnou Kóreou znížil o 1,5 % (pokles dovozu EÚ o 1,2 % a pokles vývozu o 2,2 %), čo súvisí s pomalším hospodárskym rastom v Južnej Kórei v roku 2018 a celkovým spomalením medzinárodného obchodu. Zdá sa, že príčinou mierneho poklesu vývozu z EÚ je 7 % pokles vývozu strojov a mechanických zariadení, ktoré patria medzi popredné vývozné položky z EÚ do Južnej Kórey. Zároveň sa vývoz v tejto kategórii od roku 2010 zvýšil o 31 %. Pri dopravných zariadeniach, ktoré predstavujú druhú najväčšiu vývoznú kategóriu, zaznamenal vývoz EÚ v roku 2018 mierny pokles, zatiaľ čo vývoz osobných vozidiel z EÚ pokračoval v zdravom raste a zvýšil sa o viac ako 9 %. Dopravné zariadenia zostávajú odvetvím s najsilnejším rastom (+187 %) od nadobudnutia platnosti dohody.

V roku 2018 EÚ vykázala druhý rok po sebe deficit obchodu s tovarom vo výške 1,8 mld. EUR. Napriek náročnému regulačnému prostrediu si zachoval dynamiku agropotravinársky obchod a vývoz EÚ sa zvýšil takmer o 5 %, čo prinieslo obchodný prebytok EÚ prevyšujúci 2,8 mld. EUR, na ktorom sa vo veľkej miere podieľali potraviny a nápoje.

Pokračovalo rozširovanie obchodu so službami, o 8,3 % v roku 2017, s kladnou obchodnou bilanciou vo výške 5,6 mld. EUR pre EÚ. Obchod so službami rastie konzistentne od nadobudnutia platnosti dohody, a to v oboch smeroch. Vstupné a výstupné toky priamych zahraničných investícií medzi oboma partnermi zostávajú kladné.

Prvé päťročné hodnotenie

Komisia predstavila svoje prvé **päťročné hodnotenie** dohody v marci 2019¹⁹. Z hodnotenia vyplynulo, že dohoda bola celkovo efektívna pri dosahovaní cieľov liberalizovať obchod s tovarom, službami a investíciami. Hospodársky prínos dohody sa rovnomerne rozdelil medzi EÚ a Južnú Kóreu. Dohoda v priebehu prvých piatich rokov vykonávania priniesla rast hrubého domáceho produktu (HDP) EÚ vo výške 4,4 mld. EUR. Prispela tiež k ochrane práv duševného vlastníctva, predovšetkým k presadzovaniu a ochrane zemepisných označení EÚ. Okrem toho došlo k zníženiu nesadzobných obchodných nákladov, aj keď je potrebné ďalej sa zamerať na normalizáciu, posudzovanie zhody, označovanie a sanitárne a fytosanitárne opatrenia. V rámci hodnotenia sa takisto zistilo, že dohoda viedla k väčšiemu posilneniu stavu priamych zahraničných investícií. Jedným z neočakávaných dôsledkov dohody zistených v rámci hodnotenia je obmedzené, ale pozoruhodné zníženie globálnych emisií CO₂ v dôsledku presmerovania obchodu²⁰.

Nevyriešené otázky

Znepokojenie naďalej vyvolávajú zložité a netransparentné sanitárne a fytosanitárne postupy schvaľovania, ktoré Južná Kórea uplatňuje na dovoz poľnohospodárskych výrobkov z členských štátov EÚ. Napríklad schvaľovanie dovozu hovädzieho mäsa z niektorých členských štátov EÚ trvá dlhšie ako desať rokov.

V oblasti duševného vlastníctva Južná Kórea musí zriadiť efektívny systém odmeňovania za práva na interpretáciu hudobných diel chránených autorskými právami na verejných miestach, ako je napríklad karaoke. Znepokojenie vyvoláva aj rastúca podpora stavby lodí zo strany Južnej Kórey.

¹⁹ SWD(2019) 103 final, 7. 3. 2019.

²⁰ Pozri oddiel 9 záverečnej hodnotiacej správy – IFO Institute a Civic Consulting (máj 2018). http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157716.pdf.

Obchod a trvalo udržateľný rozvoj

Hlavný nedoriešený problém sa týka nedostatočného pokroku v súvislosti s pracovnoprávnymi reformami a nesúlady s kapitolou dohody o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji. V roku 2018 EÚ požiadala o konzultácie na základe [kapitoly dohody o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji](#) (podrobnejšie informácie pozri v oddiele 10.1 „Právne presadzovanie záväzkov“).

Etické oblečenie vyrobené v EÚ sa udomácňuje na celom svete

Švédska on-line značka výlučne pánskeho oblečenia ASKET je podobne ako iné moderné spoločnosti zvyknutá na svet bez hraníc a bezproblémovú komunikáciu so zákazníkmi na celom svete. Obchodné dohody môžu pomôcť prekonať colné prekážky a umožniť tak voľný pohyb tovaru.

„Naša spoločnosť rastie a my sa čoraz častejšie dívame za hranice európskeho trhu. Clá na odevy to však komplikujú a zvyšujú ceny pre našich zákazníkov. Vďaka obchodným dohodám, ktoré otvorili zahraničné trhy, ako sú Kanada, Južná Kórea a Japonsko, sa zvýšila konkurencieschopnosť našich výrobkov v uvedených krajinách.“

August Bard Bringéus,
spoluzakladateľ

3.2 Obchodná dohoda EÚ s Kolumbiou, Ekvádorom a Peru

Vývoj obchodu

Celkový obchod s tovarom medzi EÚ a jej tromi andskými obchodnými partnermi sa v období rokov 2017 až 2018 znížil o 2,4 %. Vývoz EÚ sa znížil o 1 % (140 mil. EUR) a dovoz do EÚ o 3 % (500 mil. EUR). Tento pokles bol z väčšej časti dôsledkom zníženia vývozu z Kolumbie do EÚ o 9 % v nadväznosti na pokles medzinárodných cien kávy, ktorá predstavuje hlavnú položku kolumbijského vývozu.

Pri pohľade na obchodné toky podľa odvetví je zrejmé, že viac ako 50 % vývozu EÚ naďalej tvoria stroje, chemikálie a dopravné zariadenia. Takmer 50 % dovozu do EÚ z uvedených troch krajín pozostáva z poľnohospodárskych výrobkov (najmä tropického ovocia, ako sú napríklad banány), nerastov a rúd. V roku 2018 sa najviac znížil dovoz nerastov do EÚ (o 700 mil. EUR), ako aj vývoz strojov z EÚ (o 350 mil. EUR).

Oproti tomu v roku 2018 vzrástol vývoz agropotravinových výrobkov z EÚ o 8,5 %. V porovnaní s dovozom agropotravinových výrobkov je však tento podiel stále malý.

Obchodný deficit EÚ vo výške 2 mld. EUR vykazuje od roku 2016 klesajúci trend. Európska únia má s Kolumbiou obchodný prebytok.

Pokrok a nevyriešené otázky

Dosiahol sa pokrok okrem iného v oblasti prístupu na trh pre niektoré poľnohospodárske výrobky EÚ, a to najmä mliečne výrobky v prípade Peru a určité výrobky živočíšneho pôvodu v prípade Kolumbie. Zároveň je potrebné vyriešiť viacero nedoriešených otázok. Ide o tieto záležitosti:

- **Kolumbia:** *de facto* neexistujúce národné zaobchádzanie v oblasti verejného obstarávania na nižšej ako národnej úrovni, antidumpingové opatrenia prijaté v roku 2018 proti mrazeným zemiakom, obmedzenia dovozu nákladných vozidiel, niektoré pretrvávajúce diskriminačné opatrenia týkajúce sa alkoholických nápojov

(piva a liehovín), prisvojovanie si zemepisných označení EÚ a neuznávanie regionalizácie pri chorobách zvierat.

- **Ekvádor:** daňová diskriminácia dovážaných alkoholických nápojov, ako aj ťažkopádny systém obmedzujúci obchod, ktorý spočíva v udeľovaní dovozných licencií a spravovaní colných kvót pridelených EÚ.
- **Peru:** pretrvávajúce diskriminačné opatrenia ovplyvňujúce obchodovanie s alkoholickými nápojmi, pokračujúce riešenie prisvojovania si zemepisných označení EÚ, technické prekážky ovplyvňujúce dovoz farmaceutických výrobkov a zdravotníckych pomôcok.

Napokon stále trvá zákaz dovozu hovädzieho dobytku a mäsa z EÚ do všetkých troch uvedených andských krajín odôvodnený obavami z BSE²¹.

Kolumbia, Ekvádor a Peru vyjadrili znepokojenie nad opatreniami EÚ, ktoré stanovujú maximálnu úroveň kadmia v kakaových výrobkoch a maximálne úrovne rezíduí pesticídov, ktoré by podľa našich obchodných partnerov mohli ovplyvniť ich vývoz poľnohospodárskych výrobkov.

Obchod a trvalo udržateľný rozvoj

Všetci traja andskí obchodní partneri napriek pretrvávajúcim výzvam (pokiaľ ide o neformálny trh práce, práva súvisiace so slobodou združovania, inšpekciu práce a ochranu životného prostredia) dosiahli v roku 2018 pokrok pri vykonávaní kapitol týkajúcich sa obchodu a trvalo udržateľného rozvoja. Tento pozitívny vývoj je dôsledkom asertívnejšieho a cielenejšieho úsilia EÚ založeného na užšom partnerstve s členskými štátmi EÚ a Medzinárodnou organizáciou práce (MOP) a širšom zapojení občianskej spoločnosti v súlade s [15-bodovým akčným plánom](#)²². Zapojenie EÚ bolo zvlášť intenzívne v prípade Peru a obe strany sa dohodli na ďalšom postupe, ktorý formálne vyjadrili v zápisnici zo stretnutia podvýboru pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj. To by malo viesť k novým podnetom na vykonávanie ustanovení týkajúcich sa obchodu a udržateľného rozvoja zo strany Peru. Významný pokrok sa tiež dosiahol v oblasti zapojenia občianskej spoločnosti vrátane využitia vyhradených konzultačných mechanizmov v Kolumbii a Ekvádore.

3.3 Dohoda o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou

Vývoj obchodu

Rok 2018 bol šiestym rokom vykonávania obchodného piliera dohody o pridružení medzi EÚ a šiestimi krajinami Strednej Ameriky (Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Panama a Salvádor).

Obchod medzi uvedenými dvoma blokmi sa dobre rozvinul a v porovnaní s rokom 2014, keď dosiahol hodnotu 11,4 mld. EUR, sa v roku 2018 zvýšil na 12 mld. EUR. V roku 2018 mali partnerské krajiny Strednej Ameriky nepatrný obchodný prebytok približne 100 mil. EUR. Najväčším obchodným partnerom EÚ v regióne Strednej Ameriky zostáva Panama, za ktorou nasleduje Kostarika.

²¹

Bovinná spongiformná encefalopatia, známa aj pod názvom „choroba šialených kráv“.

²²

Akčný plán je plán realizácie, ktorý vznikol na základe osemmesačnej diskusie Európskeho parlamentu, členských štátov a občianskej spoločnosti v súvislosti s asertívnejším presadzovaním záväzkov v oblasti obchodu a trvalo udržateľného rozvoja stanovených v dvojstranných obchodných dohodách. V oddiele 7 sa uvádzajú podrobnejšie informácie o vykonávaní ustanovení týkajúcich sa obchodu a trvalo udržateľného rozvoja v dvojstranných obchodných dohodách.
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf.

Stredoamerický vývoz naďalej tvoria prevažne agropotravinové výrobky (dve tretiny ich vývozu do EÚ), a to najmä ovocie. V roku 2018 bol zaznamenaný 3,6 % medziročný nárast dovozu ovocia (t. j. nárast o 1,9 mld. EUR, z toho 1,2 mld. pripadá na banány). Banány zostávajú hlavnou komoditou, ktorú stredoamerickí partneri vyvážajú do EÚ. Na tento vývoz sa do konca roka 2019 vzťahuje stabilizačný mechanizmus. V roku 2018 prekročil vývoz z Guatemaly a Nikaraguy do EÚ hraničnú úroveň, ich podiel na celkovom dovoze do EÚ však zostáva nižší ako 6 %. Vplyv tohto dovozu na trh EÚ s banánmi sa považoval za zanedbateľný a neboli prijaté žiadne opatrenia v rámci stabilizačného mechanizmu.

V roku 2018 sa vývoz EÚ zvýšil o 11 % v porovnaní s rokom 2017. Prevažovali v ňom iné ako poľnohospodárske výrobky. Obchodný prebytok EÚ v tejto kategórii dosiahol 7,4 mld. EUR.

V roku 2017 si udržal silné postavenie obchod so službami, ktorý podobne ako v predchádzajúcich rokoch tvoril približne 40 % celkového obchodu medzi EÚ a Strednou Amerikou. Obchodné spoločnosti EÚ využívajú výhodu lepšieho prístupu na trh so službami a investíciami a k vládnu obstarávaniu, ktorý im umožňuje dohoda. Európska únia pokračuje v úzkej spolupráci so stredoamerickými partnermi s cieľom zabezpečiť plnenie všetkých záväzkov vrátane tých, ktoré sa týkajú transparentnosti konaní.

Obchod a trvalo udržateľný rozvoj

Vykonávanie kapitoly obchode a trvalo udržateľnom rozvoji sa uskutočnilo v súlade s [15-bodovým akčným plánom z februára 2018](#). Činnosti v rámci plánu zahŕňali okrem iného zapojenie Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a partnerských vlád v súvislosti s pracovnou situáciou v niektorých stredoamerických krajinách, a to najmä v Guatemale, ako aj opatrenia súvisiace so zodpovedným správaním sa podnikov vrátane seminára s MOP a Organizáciou pre medzinárodnú spoluprácu a rozvoj (OECD) v Guatemale. Okrem toho bola poskytnutá pomoc Kostarike pri vypracovaní národného akčného plánu zodpovedného správania sa podnikov a začal sa program zodpovedného správania sa podnikov pre Kostariku a Panamu.

3.4 Komplexná hospodárska a obchodná dohoda (CETA) medzi EÚ a Kanadou

Rok 2018 bol prvý úplný kalendárny rok vykonávania CETA. Zaviedli sa všetky nástroje riadenia, napríklad rokovací poriadok rôznych výborov, a uskutočnilo sa prvé zasadanie takmer všetkých výborov²³. Plne sa rozvinula nová európska politika transparentnosti: programy, ako aj spoločné správy výborov a pracovných skupín dohodnuté s Kanadou, sú dostupné na [webovej lokalite Komisie](#)²⁴. Zasadnutia výboru prispeli k lepšiemu vzájomnému pochopeniu stanovísk jednotlivých strán, čo je dôležité pre vykonávanie dohody.

²³ V roku 2018 nezasadol len Výbor pre vzájomné uznávanie odborných kvalifikácií. Prvé zasadnutie tohto výboru sa uskutočnilo v apríli 2019.

²⁴ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1811>.

Vývoj obchodu

Celkový dvojstranný obchod dosiahol v roku 2018 úroveň 72 mld. EUR, čo zodpovedá 4,5 % zvýšeniu v porovnaní s rokom 2017. Najväčší rast vývozu EÚ o 1,5 mld. EUR (zvýšenie o 23 %) zaznamenali chemikálie, za ktorými nasledovalo odvetvie strojárstva a zariadení s 850 mil. EUR (zvýšenie o 10 %). Zvýšil sa aj vývoz agropotravinových výrobkov o 4 %, ktorý tvorí 9 % vývozu EÚ do Kanady. Obchodný prebytok EÚ sa v roku 2018 zvýšil na viac ako 10 mld. EUR (zo 6 mld. EUR v roku 2017).

Vývoz z Kanady do EÚ zaznamenal v roku 2018 nepatrný pokles o 1,7 % (521 mil. EUR) v porovnaní s rokom 2017, pričom najviac sa znížil vývoz olejnatých semien (o 300 mil. EUR). V porovnaní s priemerom za obdobie rokov 2015 až 2017 kanadský vývoz do EÚ vzrástol o 5 %.

Pokrok dosiahnutý v prvom roku vykonávania

Na prvom zasadnutí spoločného výboru v septembri 2018 došlo k formálnej výmene názorov na vykonávanie CETA. Zasadnutie poskytlo tiež príležitosť na ocenenie pokroku v rámci včasného preskúmania kapitoly o obchode a udržateľnom rozvoji, v nadväznosti na dohodu z októbra 2016 o [spoločnej listine o výklade](#)²⁵. Výbor prijal tri dôležité odporúčania o:

- i) [obchode, opatreniach v oblasti klímy a Parížskej dohode](#)²⁶,
- ii) [obchode a rodovom hľadisku](#)²⁷,
- iii) [malých a stredných podnikoch](#)²⁸.

Tieto odporúčania otvorili cestu k rozšírenej spolupráci medzi krajinami CETA v uvedených hlavných oblastiach. Spoločný výbor preskúmal tiež činnosť rôznych osobitných výborov vrátane otázok, ktoré si vyžadovali bližšiu pozornosť, napríklad z hľadiska EÚ riadenie colných kvót na syry, prístup na kanadský trh s vínom a liehovinami a vykonávanie a presadzovanie ustanovení CETA o zemepisných označeniach.

Kanada a EÚ prijali v súvislosti s fórom pre regulačnú spoluprácu akčný plán, ktorý zahŕňa spoluprácu v oblasti kybernetickej bezpečnosti, dobrých životných podmienok zvierat, kozmetických a farmaceutických výrobkov, ako aj bezpečnosti spotrebného tovaru. V rámci Výboru pre sanitárne a fytosanitárne opatrenia sa Kanada a EÚ dohodli na posilnení spolupráce v boji proti antimikrobiálnej rezistencii.

Na základe zmeny kanadského zákona o ochranných známkach na účely ochrany zemepisných označení potravinárskych výrobkov, ktorá sa uskutočnila v dôsledku prijatia CETA, bol stanovený postup priameho uplatňovania uvedeného zákona držiteľmi práv na ochranu zemepisného označenia v EÚ. Nový systém priniesol prvý výsledok v roku 2018 pri ochrane označenia „Prosciutto di Carpegna“. Európski výrobcovia, ktorí majú záujem o vývoz do Kanady, získali prístup k efektívnemu a jednoduchému mechanizmu na ochranu príslušných zemepisných označení. Európska komisia vypracovala praktickú [príručku o zemepisných označeniach v Kanade](#)²⁹ na pomoc podnikom v tejto oblasti.

Pokračovala tiež príprava systému investičných súdov, stanoveného v CETA, aj keď ustanovenia súvisiace s uvedeným systémom nenadobudnú platnosť dovtedy, kým zmluva nebude ratifikovaná všetkými členskými štátmi EÚ. Európsky súdny dvor potvrdil

²⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:22017X0114\(01\)&from=SK](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:22017X0114(01)&from=SK).

²⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157415.pdf.

²⁷ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157419.pdf.

²⁸ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157417.pdf.

²⁹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/april/tradoc_157873.pdf.

zlučiteľnosť ustanovení CETA o systéme investičných súdov s právom EÚ vo svojom stanovisku 1/17³⁰ vydanom 30. apríla 2019.

Obchod a udržateľný rozvoj

Obe strany dohody v prvom roku jej vykonávania zintenzívnili úsilie o vykonanie ustanovení o obchode a udržateľnom rozvoji. Európska únia a Kanada nielen vypracovali uvedené tri odporúčania (o obchode a klíme, obchode a rodovom hľadisku a malých a stredných podnikoch), ale prijali aj prvé opatrenia na ich vykonanie. Išlo o spoločný pracovný plán EÚ a Kanady pre obchod a rodové hľadisko a konferenciu s názvom „CETA: Opatrenia týkajúce sa obchodu a klímy“, ktorá sa uskutočnila 24. januára 2019. Konferencia za účasti zainteresovaných strán vrátane ekologických technologických spoločností skúmala, ako by inštitucionálny a právny rámec CETA mohol čo najviac pomôcť pri vykonávaní Parížskej dohody. Kanada a EÚ sa naďalej zameriavajú na spoločné priority spolupráce, na ktorých sa dohodli na prvej schôdzi výboru pre obchod a udržateľný rozvoj a ktoré uľahčili zriadenie štruktúr občianskej spoločnosti na oboch stranách s cieľom monitorovať vykonávanie dohody.

Nevyriešené otázky

Prvý rok vykonávania dohody bol úspešný pre obe strany a neboli zistené žiadne negatívne vplyvy dohody. Stále je však potrebné doriešiť niekoľko otvorených otázok.

Jednu z nich predstavuje kanadský administratívny systém na riadenie kvót pre syry. Miery naplnenia colných kvót pre syry v roku 2018 dosiahli skvelú hodnotu 99,1 % pri prémiových syroch a 71,1 % pri priemyselne vyrábaných syroch, EÚ však znepokojuje spôsob naplňovania kvót, keďže má významný vplyv na hodnotu kvót pre vývozcov EÚ. Kvóty boli dodatočne využité s významným zvýšením dovozu do Kanady v priebehu posledných dvoch mesiacov roku 2018. Komisia sa domnieva, že pridelenie 50 % kvóty na vysokohodnotné syry kanadským výrobcom syrov má výrazne škodlivý vplyv na využívanie a hodnotu kvóty a nie je zlučiteľné s ustanoveniami CETA. V rámci CETA by sa kvóty mali prideľovať „*tým osobám, ktoré ich budú najpravdepodobnejšie využívať*“³¹. V apríli 2019 si EÚ vyžiadala strednodobé preskúmanie systému správy kvót pre syry v rámci CETA.

Európsku úniu ďalej znepokojuje existencia diskriminačných postupov, ktoré majú vplyv na obchod EÚ s vínom a liehovinami. EÚ sa domnieva, že viacero kanadských postupov uplatňovaných na federálnej a provinčnej úrovni nie je zlučiteľných s kanadskými záväzkami vyplývajúcimi z CETA.

Na kanadskej strane zaznelo znepokojenie nad vykonávaním protokolu CETA o vzájomnom uznávaní výsledkov posudzovania zhody a spravovaním colných sadzieb na strane EÚ. Kanada tiež vyjadrila znepokojenie nad tým, že jej schopnosť využiť výhody CETA bude ovplyvnená požiadavkami na označovanie krajiny pôvodu na úrovni jednotlivých členských štátov a EÚ a niektorými sanitárnymi a fytosanitárnymi normami.

Porcelanosa (Španielsko) – transatlantická keramika

Porcelanosa je spoločnosť vyrábajúca keramiku, ktorá predáva vysokokvalitné obkladačky do kuchýň a kúpeľní a využíva výhody lepších obchodných príležitostí v Kanade.

Pre spoločnosť Porcelanosa sú výhodné jednoduchšie vývozné podmienky, ktoré vedú k podstatnému otvoreniu kanadského trhu vrátane veľkého kanadského trhu verejného obstarávania na federálnej úrovni a úrovni jednotlivých štátov.

³⁰ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:62017CV0001\(02\).](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:62017CV0001(02).)

³¹ Príloha 2B k CETA.

„Kanadský trh vnímame ako veľmi nádejný. Napríklad nedávno sme otvorili novú predajňu v jednej z najexkluzívnejších komerčných oblastí v Toronte. Dohoda CETA nám umožnila zlepšiť ceny a zvýšiť konkurencieschopnosť. Znížila tiež objem administratívy pri vývoze z EÚ do Kanady. Z hľadiska pôsobenia obchodnej spoločnosti Porcelanosa v Kanade je dohoda jednoznačne veľmi prínosná.“

Silvestre Segarra Soriano,
manažér pre vývoz v skupine Porcelanosa Group

Stella Milano 1952 – talianske šperky s príbehom

Stella Milano 1952 je tradičný výrobca šperkov. V roku 1952, v tieni milánskej katedrály Duomo, štyria bratia založili spoločnosť na výrobu a predaj šperkov.

Pred prijatím dohody CETA Kanada uložila na šperky dovozné clá vo výške 8,5 %. Po znížení ciel v rámci CETA sa vývoz spoločnosti Stella Milano do Kanady zvýšil o 30 %.

„CETA nám pomohla rozšíriť predaj v Kanade takmer o tretinu. Obracia sa na nás stále viac kanadských dovozcov a očakávame ďalší rast.“

Dimitri Stella,
výkonný riaditeľ spoločnosti Stella Milano 1952

4. PREHLBENÉ A KOMPLEXNÉ ZÓNY VOĽNÉHO OBCHODU (DCFTA)

4.1 Gruzínsko

Dohoda o prehĺbenej a komplexnej zóne voľného obchodu s Gruzínskom nadobudla platnosť v septembri 2014 a jej vykonávanie pokračuje dobre. Dvojstranný obchod s tovarom v roku 2018 celkovo vzrástol o 3 %, ale gruzínsky vývoz klesol o 1,6 %, čo viedlo k miernemu nárastu obchodu EÚ s Gruzínskom.

Gruzínsko dosiahlo v roku 2017 pokrok pri vykonávaní svojej sanitárnej a fytosanitárnej stratégie. Doteraz však nie je oprávnené vyvážať mäso a mliečne výrobky do EÚ a gruzínske spoločnosti majú stále problémy s dodržiavaním bezpečnostných noriem EÚ pri výrobkoch, ako sú napríklad lieskové orechy. EÚ naďalej podporuje modernizáciu gruzínskeho sanitárneho a fytosanitárneho systému.

Pokiaľ ide o verejné obstarávanie, Gruzínsko musí zriadiť nezávislý kontrolný orgán pre oblasť verejného obstarávania a lepšie zosúladiť svoje právne predpisy týkajúce sa verejného obstarávania s právnymi predpismi EÚ v tejto oblasti.

Pokračuje vykonávanie programu pomoci malým a stredným podnikom na obdobie rokov 2018 – 2019. Dopĺňa ho projekt dohľadu nad trhom³² na podporu Gruzínska pri zosúladovaní jeho regulačného rámca s právnymi predpismi EÚ. Európska únia naďalej podporuje Gruzínsku agentúru pre konkurencieschopnosť.

Napokon v roku 2018 Gruzínsko prijalo pracovný plán pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj na obdobie rokov 2018 – 2020, ktorý zahŕňa hlavné prvky požadované pri vykonávaní kapitoly o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji (vrátane inšpekcie práce a sociálneho dialógu, nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi, udržateľného obhospodarovania lesov, boja proti obchodu s produktmi pochádzajúcimi z nezákonnej ťažby dreva a efektívneho vykonávania záväzkov v oblasti ochrany klímy).

³²

1,5 mil. EUR na obdobie od januára 2018 do decembra 2018.

4.2 Moldavsko

DCFTA sa uplatňuje od septembra 2014. Od tohto dátumu sa obchod nepretržite zvyšuje. V roku 2018 sa celkový obchod zvýšil o 14 % a obchodná bilancia pre EÚ zostala kladná.

V roku 2018 pokračovala aproximácia právnych predpisov a dosiahol sa pokrok v oblasti sanitárnych a fytosanitárnych opatrení, v odvetví energetiky, v oblasti verejného obstarávania a technických právnych predpisov. Moldavsko tiež pripravuje nový colný kódex. Musí však zmeniť svoje vnútroštátne právne predpisy s cieľom splniť povinnosť týkajúcu sa pravidiel štátnej pomoci. Európska únia má v úmysle realizovať nový projekt na podporu fungovania konzultačných mechanizmov občianskej spoločnosti zriadených na základe kapitol obchodných dohôd o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji, ktoré budú prínosné pre EÚ a moldavské domáce poradné skupiny.

4.3 Ukrajina

Obchod medzi Ukrajinou a EÚ rastie od začiatku dočasného uplatňovania dohody v roku 2016. Dvojstranný obchod dosiahol v roku 2018 úroveň 40 mld. EUR, čo zodpovedá 9 % nárastu v porovnaní s rokom 2017. EÚ v roku 2018 prijala 42 % celosvetového ukrajinského vývozu. EÚ si udržala obchodný prebytok vo výške 4 mld. EUR.

Ukrajina dosiahla pokrok vo viacerých odvetviach. Európska únia predovšetkým víta nový návrh zákona o verejnom obstarávaní, ktorý má ukrajinská vláda v úmysle predložiť parlamentu v roku 2019. Ukrajina tiež dosahuje pokrok pri zosúladňovaní svojho regulačného rámca a noriem s právnymi predpismi EÚ a zároveň prebieha aproximácia v súvislosti so sanitárnymi a fytosanitárnymi opatreniami, colnou spoluprácou a uľahčením obchodu. Ukrajina však musí zlepšiť presadzovanie práv duševného vlastníctva a prijať právne predpisy, ktoré spĺňajú medzinárodné normy. Okrem toho musí zlepšiť súlad svojich právnych predpisov s pravidlami EÚ týkajúcimi sa štátnej pomoci.

Komisia reagovala na rýchlo rastúci dovoz neštandardnej porciovanej hydiny z Ukrajiny, ktorý sa začal v roku 2016. Na účely zníženia rizika neobmedzeného dovozu Komisia dohodla s Ukrajinou (na základe schválenie Rady) zmenu dohody o pridružení, ktorou sa obmedzuje tento dovoz a obnovuje sa clo podľa doložky najvyšších výhod na dovoz prekračujúci limity. Pracuje sa na formálnom dokončení tejto zmeny.

EÚ pokračuje v monitorovaní a rieši s Ukrajinou viacero ďalších prekážok obchodu, ako je napríklad nový zákon o dani z pridanej hodnoty, ktorý Ukrajina prijala v roku 2018 a ktorý zamietla vrátenie dane z pridanej hodnoty na vývoz repky olejnej a sóje.

Vzhľadom na nedostatočný pokrok vo veci zákazu vývozu dreva, EÚ požiadala o dvojstranné konzultácie na účely urovnania sporu na základe dohody o pridružení (pozri oddiel 10 „Právne presadzovanie záväzkov“).

Dostatočne včas pred druhým zasadnutím výboru pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj medzi EÚ a Ukrajinou 13. novembra 2018, na ktoré naviazalo Fórum otvorenej spoločnosti 14. novembra 2018, bola zriadená ukrajinská poradná skupina s cieľom začať diskusiu a konkrétnu činnosť spolu s poradnou skupinou EÚ.

V súlade s [15-bodovým akčným plánom z februára 2018](#) o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji, a najmä jeho témou týkajúcou sa „priorít jednotlivých krajín“ sa diskusia v podvýbere pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj zamerala na hlavné oblasti vykonávania ustanovení dohody medzi EÚ a Ukrajinou o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji vrátane otázok obchodu a práce (inšpekcia práce, modernizácia pracovných vzťahov, sociálny dialóg), ako aj otázok

obchodu a ochrany životného prostredia (udržateľné obhospodarovanie lesov a súvisiaca produkcia dreva a jeho predaj, spracovanie a obchod). Po zasadnutí podvýboru EÚ a Ukrajina uverejnili **operatívne závery**, ako aj **spoločné vyhlásenie** pre občiansku spoločnosť³³.

5. DOHODY O VOĽNOM OBCHODE PRVEJ GENERÁCIE

5.1 Švajčiarsko

Švajčiarsko, ktoré je celkovo tretím najväčším obchodným partnerom EÚ (na obchode EÚ s tovarom s tretími krajinami sa podieľa 7 %), patrilo v roku 2018 naďalej medzi najväčších obchodných partnerov EÚ na základe preferenčných obchodných dohôd. V roku 2018 EÚ zaznamenala výrazný obchodný prebytok so Švajčiarskom vo výške 48 mld. EUR.

Švajčiarsko je druhým najdôležitejším obchodným partnerom EÚ v oblasti služieb. Hodnota služieb, ktoré EÚ poskytla vo Švajčiarsku, sa v posledných piatich rokoch neustále zvyšovala a v roku 2017 dosiahla 119 mld. EUR, čo predstavuje 2 % zvýšenie oproti roku 2016. Služby, ktoré Švajčiarsko poskytlo v EÚ, mali v roku 2017 hodnotu 72 mld. EUR, čo znamená pokles o 23 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom. EÚ si udržala obchodný prebytok v službách.

Pokiaľ ide o priame zahraničné investície, Švajčiarsko je tiež najdôležitejším partnerom, ku ktorému smeruje 13 % priamych zahraničných investícií EÚ. Stav priamych zahraničných investícií Švajčiarska v EÚ v roku 2017 dosiahol 802 mld. EUR a v priebehu posledných štyroch rokov vykázal priemerné ročné zvýšenie o 15 %. Stav priamych zahraničných investícií EÚ vo Švajčiarsku v roku 2017 dosiahol 979 mld. EUR, s priemerným ročným zvýšením o 10 % za to isté obdobie.

Švajčiarsky parlament v septembri 2018 schválil dlho očakávanú reformu dane z príjmu právnických osôb, ktorou sa upravuje diskriminačné kantonálne fiškálne postavenie obchodných spoločností, problematiké aj z hľadiska štátnej pomoci. Nový právny predpis by mal nadobudnúť účinnosť 1. januára 2020.

Rokovania medzi EÚ a Švajčiarskom o dohode o inštitucionálnom rámci, vrátane nezávislého urovnávania sporov, pravidiel štátnej pomoci a záväzku modernizovať dohodu o voľnom obchode z roku 1972 a ďalšie dohody súvisiace s obchodom, sa na politickej úrovni skončili v novembri 2018. Švajčiarska federálna rada však dohodu zatiaľ neschválila, pričom EÚ jej schválenie považuje za podmienku uzavretia budúcich dohôd o účasti Švajčiarska na vnútornom trhu EÚ, ako aj za základný prvok pri rozhodovaní o ďalšom pokroku k vzájomne výhodnému prístupu na trh.

5.2 Nórsko

Nórsko je tretí najväčší preferenčný obchodný partner EÚ. Dvojstranný obchod si aj v roku 2018 udržal vysokú úroveň a v porovnaní s rokom 2017 vzrástol takmer o 11 %. Obchodný deficit EÚ s Nórskom dosiahol takmer 30 mld. EUR. Dôvodom prehlbovania celkového deficitu bol predovšetkým vyšší dovoz nerastných produktov, ktorý zaznamenal zvýšenie o necelých 6 mld. EUR.

Vývoz iných ako poľnohospodárskych výrobkov z EÚ vzrástol o viac ako 3 mld. EUR, čo predstavuje zvýšenie o 6,3 % v porovnaní s rokom 2017. Vysokú úroveň si udržal aj vývoz agropotravinových výrobkov z EÚ, ktorý zaznamenal obchodný prebytok takmer 4 mld. EUR.

³³

http://trade.ec.europa.eu/doclib/cfm/doclib_section.cfm?sec=144.

V roku 2018 nadobudla platnosť nová dohoda, ktorou sa ďalej liberalizuje obchod s niektorými poľnohospodárskymi výrobkami. Následne by malo byť na programe preskúmanie obchodného režimu pre spracované poľnohospodárske výrobky. Európska únia je okrem toho pripravená obnoviť rokovania o ochrane zemepisných označení.

Nórsko je šiestym najväčším obchodným partnerom EÚ v oblasti služieb. Obchod so službami bol v roku 2017 stabilný, dosiahol celkovú hodnotu 44 mld. EUR a nepatrne vyšší obchodný prebytok pre EÚ ako v roku 2016, t. j. viac ako 13 mld. EUR. Obchodná bilancia v službách bola pre EÚ naďalej kladná, rovnako ako v posledných rokoch.

5.3 Stredomorské krajiny a krajiny Blízkeho východu

Európska únia je hlavným partnerským regiónom väčšiny krajín v južnom Stredomorí a na Blízkom východe. V tejto súvislosti už dlho existujú preferenčné obchodné dohody medzi EÚ a ôsmimi partnerskými krajinami v uvedenom regióne (Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Maroko, okupované palestínske územia a Tunisko). Tieto dohody väčšinou obsahujú určité asymetrické časti, vrátane ustanovení o hospodárskej súťaži a štátnej pomoci, v záujme podpory hospodárskeho rozvoja v regióne a užšej integrácie na vnútornom trhu EÚ.

Celkový obchod medzi EÚ a jej ôsmimi partnermi v roku 2018 dosiahol hodnotu 175 mld. EUR (t. j. 4 % obchodu EÚ so zvyšnými krajinami sveta), čo znamená 2 % zvýšenie v porovnaní s rokom 2017. Európska únia si zachováva obchodný prebytok s ôsmimi preferenčnými obchodnými partnermi z oblasti južného Stredomoria a Blízkeho východu ako celkom, aj keď v porovnaní s rokom 2017 sa znížil o 10 % (čo je pokles o niečo menší ako bol 13 % pokles zaznamenaný v predchádzajúcom vykazovanom období). Tento trend možno vysvetliť zvýšením vývozu z uvedených krajín do EÚ a čiastočne vplyvom opatrení obmedzujúcich obchod, ktoré určité krajiny nedávno zaviedli s cieľom zvýšiť svoj obchodný prebytok: keďže EÚ je hlavným vývozcom do tohto regiónu, opatrenia sa často dotknú jej vývozu.

V agropotravinárskom obchode s týmto regiónom EÚ v roku 2018 zaznamenala prebytok vo výške takmer 5 mld. EUR. Zároveň sa zvýšil vývoz agropotravinových výrobkov niektorých partnerských krajín, napríklad Tuniska (+44 %, do veľkej miery vďaka olivovému oleju), okupovaných palestínskych území (+25 %) a Maroka (+5 %). Maroko a Tunisko dosiahli obchodný prebytok s EÚ v agropotravinárskom odvetví.

Európska únia vyjadrila svoje znepokojenie nad znásobením opatrení obmedzujúcich obchod, ktoré prijala časť partnerských krajín, konkrétne Alžírsko, Egypt a nedávno Tunisko³⁴. Európska únia upozorňuje svojich obchodných partnerov z južného Stredomoria a Blízkeho východu na tieto záležitosti pri každej príležitosti, keďže obchodné vzťahy sa vždy musia riadiť pravidlami a EÚ predpokladá, že jej partneri splnia prijaté záväzky.

Európska únia je pripravená naďalej podporovať reformy u svojich obchodných partnerov s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť a vývoznú kapacitu regiónu južného Stredomoria a Blízkeho východu. Rokuje sa o predĺžení a modernizácii obchodných dohôd s Tuniskom a onedlho sa zrejme obnovia rokovania s Marokom. Modernizácia a prehĺbenie platných dohôd by mali prispieť k zlepšeniu hospodárskej integrácie s južným susedstvom EÚ, ktorého súčasťou sú veľmi dôležití partneri EÚ. Prebiehajúca revízia dohovoru o paneurostredomorských pravidlách pôvodu navyše zavedie flexibilnejšie pravidlá a uľahčí hospodársku integráciu a obchod v rámci regiónu.

³⁴ V júli 2019 bola Komisia informovaná o zrušení opatrení na obmedzenie dovozu, ktoré zaviedlo Tunisko v novembri 2018. Komisia bude naďalej monitorovať situáciu v záujme efektívneho odstránenia tejto prekážky.

5.4 Mexiko

Mexiko je po Brazílii druhý najväčší obchodný partner EÚ v Latinskej Amerike. Komplexná obchodná dohoda nadobudla platnosť v roku 2000 pre tovar a v roku 2001 pre služby. V priebehu takmer dvadsiatich rokov uplatňovania dohody sa dvojstranný obchod s tovarom medzi EÚ a Mexikom viac ako stonásobil. Obchod medzi EÚ a Mexikom v roku 2018 vzrástol takmer o 6 % a EÚ si udržala obchodný prebytok vo výške 13 mld. EUR, aj keď bol trochu nižší ako v roku 2017. Vývoz EÚ do Mexika sa zvýšil o 4 %. Dovoz z Mexika vzrástol takmer o 9 % a väčšinou ho tvorili iné ako poľnohospodárske výrobky.

Obchod so službami v roku 2017 vzrástol o 7 % a EÚ zaznamenala obchodný prebytok takmer 5 mld. EUR.

V uplynulých rokoch sa EÚ a Mexiko zamerali na rokovania o modernizácii dohody, takže zasadnutie spoločného výboru sa v roku 2018 neuskutočnilo. Dosiahol sa však určitý pokrok pri vytváraní nových trhových príležitostí, a to najmä v odvetví poľnohospodárstva, napríklad ďalšie členské štáty EÚ získali povolenie na vývoz bravčového mäsa a výrobkov z neho. Zasadnutie spoločného výboru je naplánované na rok 2019.

Predpokladá sa, že ratifikovaná modernizovaná dohoda posilní obchodné vzťahy s Mexikom a prinesie nové príležitosti na prístup na trh.

Mexiko ochutnáva belgické čokolády

Spoločnosť Galler je známy výrobca čokolády, ktorý nesie meno svojho zakladateľa Jeana Gallera.

Nedávno vstúpila na mexický trh a spojila sa so stredne veľkým podnikom Belimport sídlacim v meste San Miguel de Allende v centrálnom štáte Guanajuato. Poloha partnerského podniku zjednodušuje distribúciu čokolády Galler do predajní a hotelov po celom Mexiku, a to najmä na takých obchodných križovatkách, ako sú Querétaro a hlavné mesto Mexico City.

„Naše ceny sú v súčasnosti vyššie ako ceny mexických výrobcov čokolády, a to pre vysoké clá, ktoré musíme platiť pri dovoze belgických výrobkov. Nová obchodná dohoda medzi EÚ a Mexikom odstráni colné sadzby na čokoládu z EÚ a umožní nám efektívnejšie konkurovať.“

Thibaud Mariage,
zástupca spoločnosti Galler v Mexiku, riaditeľ spoločnosti Belimport.

5.5 Čile

V priebehu 15 rokov uplatňovania obchodného piliera dohody o pridružení medzi EÚ a Čile sa obe strany nepretržite venovali vykonávaniu dohody a spolupracovali v tejto oblasti.

V roku 2018 vzrástol obchod medzi Čile a EÚ o viac než 8 %, pričom výrazné zvýšenie o 13 % zaznamenal vývoz z EÚ, predovšetkým vývoz strojov a zariadení (+14 %) a dopravných zariadení, najmä lietadiel a ich súčastí³⁵ (+27 %). Za rovnaké obdobie vzrástol čilský dovoz do EÚ o 3 %. EÚ dosiahla obchodný prebytok vyšší ako 1,5 mld. EUR.

Pokiaľ ide o obchod s agropotravinovými výrobkami, Čile v roku 2018 dosiahla obchodný prebytok vyšší ako 1,7 mld. EUR, o 4 % viac než v roku 2017. V čilskom vývoze do EÚ

³⁵ Je potrebné uviesť, že vývoz EÚ by vzrástol o 6 % dokonca aj vtedy, keby sa nezvýšili nákupy lietadiel a ich súčastí, čo odráža diverzifikáciu vývozu EÚ za posledných päť rokov.

prevládalo ovocie (najmä mimosezónne produkty) a víno. Tieto položky tvorili 40 % a 24 % vývozu agropotravinových výrobkov do EÚ.

V roku 2018 sa vyriešil dlhotrvajúci problém v súvislosti s mečiarom veľkým. Po pristúpení Čile k Medziamerickej komisii pre tropické tuniaky ako spolupracujúcej nezmluvnej strany v júli 2017 boli zrušené všetky obmedzenia prístupu plavidiel EÚ loviacich mečiara do čilských prístavov.

Zatiaľ čo niektoré členské štáty EÚ naďalej čelia problémom pri vývoze ovocia a zeleniny do Čile a oneskoreniam pri schvaľovaní produktov živočíšnej výroby, Čile otvorilo svoje trhy s mliečnymi výrobkami a mäsom, konkrétne s hovädzím a bravčovým mäsom, pre ďalšie členské štáty EÚ. Čile takisto harmonizovalo certifikáty pre násadové vajcia a vaječné výrobky a zjednodušilo postupy schvaľovania prístupu na trh, pričom zohľadnilo skutočnosť, že na členské štáty EÚ sa vzťahuje prísny a harmonizovaný systém EÚ v oblasti bezpečnosti potravín a veterinárny systém.

Napokon 1. januára 2018 nadobudla platnosť dohoda medzi EÚ a Čile o obchode s produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby. Dohoda o uznávaní rovnocennosti produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby síce nie je spojená s dohodou o pridružení, otvorí však nové príležitosti pre obojstranný obchod s uvedenými výrobkami.

Od novembra 2017 prebiehajú rokovania medzi EÚ a Čile o ambicióznej, komplexnej a postupne modernizovanej dohode.

5.6 Colná únia s Tureckom

Turecko je druhý najväčší preferenčný obchodný partner EÚ. Turecké hospodárstvo zaznamenalo od roku 2013 silný hospodársky rast, ktorý sa však v roku 2018 dramaticky spomalil. Prudký pokles tureckej líry a následná vysoká inflácia významne ovplyvnili vývoz EÚ, ktorý klesol takmer o 9 %. Na druhej strane v rovnakom období vzrástol turecký dovoz do EÚ o 9 %, v dôsledku čoho bola obchodná bilancia takmer vyrovnaná a znížil sa prebytok EÚ z hodnoty 15 mld. EUR v roku 2017 na 1 mld. EUR v roku 2018. Zmeny sa najviac dotkli hodnoty obchodu s inými ako poľnohospodárskymi výrobkami.

Zmluvné obchodné vzťahy medzi EÚ a Tureckom sa datujú od roku 1963, kedy sa obe strany dohodli na postupnom vytvorení colnej únie, ktorá bola dokončená v roku 1996. Cieľom únie je zabezpečiť voľný pohyb všetkého priemyselného tovaru a určitých spracovaných poľnohospodárskych výrobkov medzi EÚ a Tureckom. Fungovanie únie však niekoľko rokov narušuje pokračujúci trend rastúceho množstva prekážok obchodu v rámci Turecka. Národným príkladom je turecký odklon od spoločných colných sadzieb na dovoz z tretích krajín a ukladanie dodatočných cieľ na neustále sa zväčšujúcu skupinu výrobkov, ako aj vyžadovanie dokladu o pôvode pri tovare z EÚ. Komisia takisto naďalej požaduje nediskriminačné vykonávanie dodatkového protokolu k dohode o asociácii voči všetkým členským štátom, a to vrátane Cypruskej republiky.

V decembri 2016 Komisia prijala návrh na modernizáciu colnej únie. Prípravy sú však v tejto súvislosti v súčasnosti pozastavené, keďže Rada dospela k záveru, že sa nepočíta so žiadnym ďalším úsilím o modernizáciu colnej únie medzi EÚ a Tureckom. Táto modernizácia zostáva dôležitou prioritou programu EÚ v oblasti obchodu, ak to raz podmienky dovoľia.

Európska únia 2. apríla 2019 požiadala Svetovú obchodnú organizáciu o [konzultácie](#) s Tureckom v reakcii na opatrenia, ktoré Turecko prijala a ktoré majú za následok postupné nútené umiestnenie výroby v Turecku podstatnej časti farmaceutických výrobkov vyvázaných do Turecka. Tieto opatrenia sú zjavne v rozpore aj s tureckými záväzkami v rámci colnej únie. Táto otázka sa rieši.

5.7 Dohody o stabilizácii a pridružení s krajinami západného Balkánu

Európska únia bola v roku 2018 naďalej najdôležitejším obchodným partnerským regiónom Albánska, Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Kosova³⁶, Severného Macedónska a Srbska. Celkový obchod medzi EÚ a piatimi krajinami západného Balkánu sa zvýšil o 10 %. Obchodný prebytok EÚ bol stabilný a mierne prekročil hodnotu 9 mld. EUR.

V roku 2017 patrila EÚ medzi hlavných priamych zahraničných investorov v regióne, zatiaľ čo stav priamych zahraničných investícií sa udržal na stabilnej úrovni 25 mld. EUR.

Podnikateľské prostredie naďalej ovplyvňujú problémy súvisiace s neformálnym hospodárstvom a korupciou. Nepodarilo sa vyriešiť chýbajúce efektívne pravidlá štátnej pomoci a všeobecnejšie je potrebné zlepšiť zákon o hospodárskej súťaži. Európska únia je presvedčená, a trvá na tom aj v rámci politického dialógu s partnermi zo západného Balkánu, že zlepšovanie podnikateľského prostredia, zblížovanie v oblasti regulácie a boj proti korupcii úzko súvisia s pokrokom v oblasti právneho štátu. Takisto je potrebné ďalej zlepšovať transparentnosť a zodpovednosť postupov verejného obstarávania. Komisia víta nový zákon o verejnom obstarávaní, ktorý schválilo Severné Macedónsko začiatkom roka 2019 a ktorý by mal viesť ku zvýšeniu transparentnosti a hospodárskej súťaže, ako aj snahy Srbska a Čiernej Hory o modernizáciu právnych predpisov týkajúcich sa verejného obstarávania v súlade s požiadavkami EÚ.

Hoci by sa malo usilovať o ďalší pokrok v regionálnej integrácii, podpísanie regionálnej dohody o roamingu v apríli 2019 s cieľom vytvoriť bezroamingovú oblasť v tomto regióne do roku 2021 (čo by malo viesť k zníženiu cien telekomunikačných služieb v tomto regióne), slúži ako dobrý príklad.

6. DOHODY O HOSPODÁRSKOM PARTNERSTVE S AFRICKÝMI, KARIBSKÝMI A TICHOMORSKÝMI ŠTÁTMI (AKT)

6.1 Dohoda o hospodárskom partnerstve s Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom (SADC)

Rok 2018 bol prvým rokom úplného uplatňovania dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a SADC³⁷ všetkými stranami dohody, keďže od 4. februára 2018 sa dohoda dočasne uplatňuje aj v Mozambiku. Všetky krajiny SADC, ktoré podpísali dohodu o hospodárskom partnerstve s EÚ, začali podľa dohody znižovať clá.

Celkový obchod s tovarom medzi EÚ a krajinami SADC, ktoré podpísali dohodu o hospodárskom partnerstve s EÚ, sa v roku 2018 zvýšil o 2,7 %. K rastu obchodu prispelo 5,5 % zvýšenie dovozu do EÚ z krajín SADC, ktoré podpísali dohodu o hospodárskom partnerstve, na druhej strane vývoz z EÚ zaznamenal nepatrný pokles. V rámci obchodnej bilancie sa zachoval prebytok pre krajiny SADC, ktoré podpísali dohodu o hospodárskom partnerstve. Rastúci vývoz krajín SADC, ktoré podpísali dohodu o hospodárskom partnerstve, pozostával predovšetkým zo zvýšeného vývozu motorových vozidiel z Južnej Afriky

³⁶ Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

³⁷ Ide o dohodu medzi EÚ a šiestimi (z 15) členmi Juhoafrického rozvojového spoločenstva (SADC): Botswanou, Južnou Afrikou, Lesothom, Namíbiou a Svazijskom (ktoré spoločne tvoria Juhoafrickú colnú úniu, SACU) a Mozambikom.

a diamantov a vzácnych kovov z Južnej Afriky a Lesotha. Vzrástol tiež vývoz vína a cukru z Južnej Afriky, orechov kešu z Mozambiku, hrozna z Namíbie a rumu zo Svazijska.

Spoločná rada na svojom prvom zasadnutí vo februári 2019 schválila inštitucionálne usporiadanie dohody vrátane inštitucionálnych ustanovení týkajúcich sa urovnávania sporov a zoznamov rozhodcov. Tieto opatrenia pomôžu pri riešení budúcich problémov s vykonávaním dohody. Spoločná rada tiež položila základy spoločného mechanizmu monitorovania a plnohodnotného zapojenia neštátnych subjektov do vykonávania dohody.

Južná Afrika v roku 2018 zrušila zákaz dovozu hydinového mäsa z dvoch z celkového počtu ôsmich členských štátov EÚ, neuviedla však, ako plánuje pokračovať pri ostatných šiestich štátoch, pre ktoré zákaz dovozu stále trvá. Európska únia sa domnieva, že zostávajúce zákazy dovozu by mali byť ihneď zrušené. Juhoafrická colná únia (SACU) tiež naďalej uplatňovala ochranné opatrenia na dovoz hydinových výrobkov z EÚ a clá na konkrétny textilný dovoz. EÚ na tieto skutočnosti neustále poukazuje pri rokovaní s partnermi, keďže takéto opatrenia považuje za nezlučiteľné s dohodou. Dňa 14. júna 2019 EÚ požiadala o konzultácie so SACU o ochrannom opatrení uloženom na mrazené hydinové výrobky (podrobnejšie informácie pozri v oddiele 10.3).

Partnerské krajiny dohody o hospodárskom partnerstve zatiaľ nezačali aktívne využívať možnosť „kumulácie pôvodu“ medzi krajinami SADC, ktoré dohodu podpísali, pritom uvedená možnosť predstavuje jednu z hlavných výhod dohody. Kumulácia pôvodu by štátom SADC, ktoré podpísali dohodu, umožnila spoločné plnenie požiadaviek na pôvod, čo by viedlo k posilneniu regionálnych hodnotových reťazcov. Európska únia nabáda svojich partnerov, aby pokročili pri riešení tejto otázky.

Ženy, ktoré vyrábajú víno v Južnej Afrike

Víno sa v Južnej Afrike vyrába už dlhšie ako tristo rokov. Až do ukončenia apartheidu však neexistovali kvalifikovaní vinári čiernej pleti. Túto prekážku dnes úspešne prekonávajú mladé ženy, ktoré využívajú dohodu o hospodárskom partnerstve (s jej rozsiahlymi colnými kvótami na víno poskytnutými Južnej Afrike) a vyvážajú svoje výrobky do EÚ.

Thokozani Wines je spoločnosť, ktorá pomáha posilniť postavenie černošského obyvateľstva. Pred pätnástimi rokmi ju založila spoločnosť Diemersfontein Wines s cieľom ponúknuť svojim farmárom možnosť, aby sa stali jej akcionármi a prispieť k širokému posilneniu hospodárskeho postavenia černošského obyvateľstva. Z celkového počtu 115 zamestnancov je 85 zamestnancov akcionármi spoločnosti Thokozani. Veľkú časť z nich tvoria ženy, ktoré využívajú mentorstvo a odbornú prípravu na získanie podnikateľských a životných zručností. Vína Thokozani sa vyvážajú do Holandska, Nemecka, Švédska, Dánska a Českej republiky.

„Vývoz vín Thokozani do EÚ sa zlepšil po nadobudnutí účinnosti dohody o hospodárskom partnerstve s krajinami SADC, ak ju však chceme plne využiť, musíme znásobiť svoje úsilie. Pomoc EÚ historicky znevýhodneným výrobcom je veľmi dôležitá a vítaná.“

Denise Stubbs, riaditeľka spoločnosti Thokozani Wines

6.2 Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve s východnou a južnou Afrikou

V roku 2018 sa začal siedmy rok dočasného uplatňovania dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Madagaskarom, Mauríciom, Seychelami a Zimbabwe. Komory uplatňujú túto dohodu od 7. februára 2019. Štyria pôvodní partneri dohody začnú plne vykonávať záväzky týkajúce sa liberalizácie do roku 2022, v súlade s príslušnými harmonogramami stanovenými v dohode.

Celkový obchod medzi EÚ a 4 krajinami východnej a južnej Afriky, ktoré podpísali DHP, bol v roku 2018 najvyšší v prípade Madagaskaru (1,9 mld. EUR) a Maurícia (1,8 mld. EUR), za ktorými nasledovalo Zimbabwe (689 mil. EUR) a Seychely (596 mil. EUR). Dovozy do EÚ z uvedených štyroch partnerských krajín sa v roku 2018 znížil o 3,5 %. Hlavnou príčinou bol prudký pokles objemu cukru dovezeného z Maurícia a Zimbabwe.

Pokročila diverzifikácia vývozu z Madagaskaru a Maurícia, v prípade Seychel a Zimbabwe je stále obmedzená.

Partnerské krajiny, ktoré podpísali dočasnú dohodu o hospodárskom partnerstve, prejavili záujem o rozšírenie dohody nad rámec obchodu s tovarom. Predbežná analýza sa začala v roku 2018 a bola dokončená v máji 2019. Rokovania o rozšírení dohody by sa mali začať do konca roka 2019 a budú sa týkať služieb, investícií a ďalších oblastí súvisiacich s obchodom.

6.3 Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve s Pobrežím Slonoviny

Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve s Pobrežím Slonoviny sa predbežne uplatňuje od septembra 2016. Ide o samostatnú obchodnú dohodu, ktorá bude nahradená regionálnou dohodou o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a západnou Afrikou po nadobudnutí jej platnosti. Regionálnu dohodu o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a západnou Afrikou podpísala aj Gambia a Mauritánia, čo znamená, že ju už podpísalo 15 zo 16 západoafrických partnerských krajín³⁸.

V roku 2018 dosiahlo Pobrežie Slonoviny kladnú obchodnú bilanciu a EÚ zostáva jeho najdôležitejším obchodným partnerom. Zároveň však klesol dovoz z Pobrežia Slonoviny do EÚ o 5 %, a to pre zníženie hodnoty surového a spracovaného kakaa, ako aj dovozu kaučuku. Kakao a spracované kakaové výrobky v roku 2018 tvorili 64 % celkového dovozu do EÚ z Pobrežia Slonoviny. Vývoz z EÚ do Pobrežia Slonoviny bol stabilný a tvorili ho prevažne stroje a mechanické zariadenia, elektrické prístroje a motorové vozidlá.

Pobrežie Slonoviny vypracovalo s pomocou EÚ štúdiu, v ktorej sa meral vplyv dočasných dohôd o hospodárskom partnerstve (s Pobrežím Slonoviny a Ghanou) na regionálnu integráciu. Posúdenie preukázalo, že možné narušenia (napr. z dôvodu liberalizovaných vstupov EÚ v podobe spracovaných výrobkov obiehajúcich v regióne) ovplyvnia len veľmi málo obchodovaných výrobkov a krajín. Štúdia tiež priniesla praktické riešenia na zmiernenie rizika narušenia.

Pobrežie Slonoviny začalo na základe dočasnej dohody o hospodárskom partnerstve liberalizovať svoj trh pre dovoz z EÚ k 1. januáru 2019 a ďalšie kolá znižovania ciel by sa mali podľa predpokladov uskutočniť do roku 2029.

³⁸

Jedinou západoafrickou krajinou, ktorá dohodu nepodpísala, je Nigéria.

6.4 Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve (DHP) s Ghanou

Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve s Ghanou sa predbežne uplatňuje od decembra 2016 a stále je na začiatku. Ghana oznámila, že začne liberalizovať svoj trh pre dovoz z EÚ od roku 2020. Podobne ako pri dočasnej DHP s Pobrežím Slonoviny bude aj táto dočasná dohoda nahradená regionálnou západoafrickou dohodou o hospodárskom partnerstve po nadobudnutí jej platnosti.

Dovoz do EÚ z Ghany v roku 2018 vzrástol takmer o 50 % a dosiahol hodnotu 3,1 mld. EUR, najmä z dôvodu zvýšenia vývozu minerálneho oleja z Ghany do EÚ. V roku 2018 sa tiež zvýšil ghanský vývoz kakaa, hliníka, rastlinných tukov a olejov, konzervovaných tuniakov, ako aj kokosových orechov a banánov. Vývoz EÚ do Ghany (hlavne stroje, minerálne oleje a mäso) sa v roku 2018 mierne znížil. Ghana má kladnú obchodnú bilanciu pri poľnohospodárskom a inom ako poľnohospodárskom tovare.

Keď Ghana začne vykonávať svoje záväzky týkajúce sa prístupu na trh, bude sa venovať veľká pozornosť tomu, aké dôsledky by dočasná DHP mohla mať pre ghanské hospodárstvo z hľadiska obchodu a investičných tokov, príjmov verejnej správy a trvalo udržateľného rozvoja.

6.5 Dohoda o hospodárskom partnerstve (DHP) so strednou Afrikou (Kamerunom)

Dohodu, ku ktorej môžu pristúpiť všetky stredoafrické krajiny, dočasne uplatňuje Kamerun od augusta 2014. Kamerun bude v priebehu 15 rokov (do roku 2029) liberalizovať 80 % svojho dovozu z EÚ. Prvé kolá znižovania cieľ sa už uskutočnili v roku 2016 a 2017. Medzi výrobky, na obchod s ktorými sa vzťahuje liberalizácia, patria predovšetkým priemyselné stroje a zariadenia, stavebný materiál a priemyselné medziprodukty, ktoré sa nevyrábajú miestne a kamerunský priemysel ich používa.

Dovoz z Kamerunu do EÚ v roku 2018 zaznamenal pokles o 7 %, späť na úroveň z roku 2016 po náraste v roku 2017. Dôvodom bolo zníženie vývozu minerálneho oleja, kakaových bôbov, banánov a kaučuku z Kamerunu do EÚ. V roku 2018 sa zvýšil vývoz hliníka a dreva do EÚ. Obchodná bilancia pre Kamerun zostáva kladná. Prevažujúcim exportným produktom je minerálny olej.

Lacnejšie vstupy pomáhajú posilniť miestnu výrobu a zvýšiť zamestnanosť

La Société Anonyme des Brasseries du Cameroun (SABC) je kamerunský pivovar a výrobca nealkoholických nápojov. Ide o najväčšieho kamerunského zamestnávateľa v súkromnom sektore, ktorý v rámci skupiny a jej dcérskych spoločností zamestnáva 10 000 zamestnancov. Brasseries du Cameroun drží 75 % podiel na kamerunskom trhu s pivom a nealkoholickými nápojmi.

SABC je v súčasnosti najväčším subjektom využívajúcim preferencie v rámci dohody o hospodárskom partnerstve. Dováža celý rad výrobkov z EÚ, napr. väčšie stroje používané na fľašovanie nápojov, ako aj prísady, napríklad kvasnice, chmeľ, arómy a farbivá používané vo výrobe.

Spoločnosť SABC využíva preferencie poskytované dohodou o hospodárskom partnerstve a zároveň usiluje o intenzívnejšie miestne obstarávanie zdrojov. Spoločnosť má miestnu dcérsku spoločnosť, ktorá vyrába fľaše a každý rok nakupuje 100 % kukurice (10 000 ton) vyrobenej spoločnosťou Maïscam (jedna z veľkých agropriemyselných spoločností v krajine).

6.6 Dohoda o hospodárskom partnerstve s Karibským fórom štátov AKT (CARIFORUM)

Rok 2018 bol desiatym rokom dočasného uplatňovania dohody CARIFORUM medzi EÚ a 14 karibskými krajinami. Komisia vo februári 2019 začala hodnotenie *ex post* dohody, ktoré sa má dokončiť v roku 2020. Výsledky poslúžia ako základ pre spoločné preskúmanie dohody medzi EÚ a krajinami CARIFORUM a budú oznámené na najbližšom zasadnutí spoločnej rady EÚ-CARIFORUM.

V roku 2018 sa celkový obchod medzi EÚ a Karibským fórom štátov AKT zvýšil o 7 %, na úroveň 9 mld. EUR. Dovoz EÚ z krajín CARIFORUM sa zvýšil o 11 % na 3,9 mld. EUR, a to najmä vďaka zvýšeniu dovozu minerálneho oleja a chemikálií. V roku 2018 sa tiež zvýšil dovoz rýb a kôrovcov, tabaku, nápojov a liehovín z krajín Karibského fóra štátov AKT do EÚ, na druhej strane klesol dovoz cukru a banánov. Vývoz z EÚ do krajín CARIFORUM sa zvýšil o 4,6 % na úroveň 5,1 mld. EUR.

Európska únia poskytuje v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu 102 miliónov EUR na podporu regionálnej hospodárskej spolupráce a integrácie vrátane rozvoja súkromného sektora, budovania kapacít súvisiacich s obchodom a vykonávania dohody o hospodárskom partnerstve v Karibskej oblasti. Táto pomoc zahŕňa napríklad minigranty pre malé a stredné karibské podniky s cieľom pomôcť im začať vyvážať do EÚ.

Vzhľadom na osobitný záujem partnerov z fóra CARIFORUM o obchod so službami s EÚ strany dohody v roku 2018 vytvorili Osobitný výbor pre služby.

Napokon sa dosiahol pokrok v prebiehajúcich rokovaniach o dohode o zemepisných označeniach v rámci DHP EÚ – CARIFORUM.

6.7 Dohoda o hospodárskom partnerstve (DHP) s tichomorskými krajinami

Rok 2018 bol ôsmym rokom uplatňovania dohody medzi EÚ a Papuou-Novou Guineou. Fidži začalo dočasne uplatňovať dohodu v júli 2014 a Samoa ju dočasne uplatňuje od 31. decembra 2018.

V roku 2018 celkový obchod medzi EÚ a Fidži a Papuou-Novou Guineou zaznamenal 9 % pokles. Napriek tomu tieto dva tichomorské štáty zaznamenali obchodný prebytok s EÚ vo výške 700 mil. EUR.

Dovoz cukru do EÚ z Fidži naďalej klesal podobne ako v prípade niekoľkých krajín AKT. Vývoz palmového oleja z Papuy-Novej Guiney do EÚ, ktorý je zďaleka hlavným agropotravinovým výrobkom vyvázaným z tejto krajiny do EÚ, klesol o 16 %.

Doteraz bola zaznamenaná len malá diverzifikácia vývozu tichomorských krajín do EÚ.

K dohode môžu pristupovať ďalšie tichomorské ostrovné krajiny. Samoa pristúpila v roku 2018 a v súčasnosti k nej pristupujú Šalamúnove ostrovy a Tonga.

7. OBCHOD A TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ: AKTUÁLNE INFORMÁCIE O NEDÁVNÝCH AKTIVITÁCH

Komisia od uverejnenia správy za rok 2018 významne zvýšila úsilie a aktivitu pri vykonávaní kapitol obchodných dohôd EÚ týkajúcich sa obchodu a trvalo udržateľného rozvoja s cieľom splniť svoj [15-bodový akčný plán z februára 2018](#). Celkovým cieľom plánu je zabezpečiť efektívnejšie a asertívnejšie vykonávanie a presadzovanie kapitol o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji. Postupné plnenie plánu začína prinášať výsledky. V rámci štyroch širokých oblastí činnosti plánu sa realizovali tieto hlavné iniciatívy:

1. Spolupracovať (s členskými štátmi EÚ, Európskym parlamentom a medzinárodnými organizáciami)

Komisia zintenzívnila spoluprácu s členskými štátmi. V roku 2018 sa uskutočnili štyri stretnutia špecializovanej skupiny expertov pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj. Doplnila ich práca delegácií EÚ a veľvyslanectiev členských štátov v partnerských krajinách. Tým sa podporila súčinnosť s členskými štátmi pri konkrétnych činnostiach v rámci vykonávania, napríklad partnerstvo so Švédskom na pomoc Ekvádoru pri plnení záväzkov v oblasti obchodu a udržateľného rozvoja.

Komisia naďalej spolupracuje s Európskym parlamentom vrátane využitia monitorovacích skupín, bodov programu Výboru pre medzinárodný obchod, technických pohovorov a individuálnych kontaktov. Tieto kontakty okrem iného pomohli poskytnúť informácie pri návšteve poslancov Európskeho parlamentu v Japonsku v septembri 2018.

Komisia posilnila spoluprácu s medzinárodnými organizáciami. Komisia a Medzinárodná organizácia práce (MOP) prijali opatrenia smerujúce k strategickejšej a flexibilnejšej spolupráci, konkrétne na konci roka 2018 podpísali zastrešujúci projekt s názvom Obchod pre dôstojnú prácu. Projekt podporí činnosti zamerané na lepšie uplatňovanie základných dohôd MOP v krajinách, ktoré sú obchodnými partnermi EÚ. Komisia tiež pokračuje v spolupráci s MOP vo viacerých partnerských krajinách. Pokiaľ ide o životné prostredie, Komisia spolupracuje s obchodnými partnerskými krajinami v rámci mnohostranných dohôd v oblasti životného prostredia a podporuje ich vykonávanie, vrátane prostredníctvom osobitnej dohody o spolupráci s programom OSN pre životné prostredie.

2. Umožniť občianskej spoločnosti vrátane sociálnych partnerov zohrávať úlohu pri vykonávaní

Komisia a jednotlivé domáce poradné skupiny EÚ zriadené v rámci obchodných dohôd, ktoré obsahujú kapitolu o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji, sa v priebehu roka pravidelne stretávajú s cieľom informovať zástupcov občianskej spoločnosti o pokroku a výzvach vykonávania kapitol o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji a zoznámiť sa s ich názormi a stanoviskami.

Komisia vyčlenila 3 mil. EUR prostredníctvom nového projektu financovaného v rámci nástroja partnerstva s názvom „Podpora zapojenia občianskej spoločnosti do vykonávania

obchodných dohôd EÚ“. Tento projekt od novembra 2018 poskytuje logistickú a technickú podporu domácim poradným skupinám v EÚ a v niektorých krajinách, ktoré sú obchodnými partnermi EÚ³⁹. Uľahčuje tiež spoločné diskusie prostredníctvom každoročných seminárov o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji.

Komisia tiež oslovila občiansku spoločnosť v krajinách, ktoré uzavreli dohody o hospodárskom partnerstve, s cieľom zvýšiť informovanosť o dohodách a podnietiť angažovanosť a diskusiu. V novembri 2018 sa uskutočnilo druhé stretnutie v rámci dialógu s občianskou spoločnosťou medzi neštátnymi subjektmi z EÚ a krajín Juhoafrického rozvojového spoločenstva, ktoré uzavreli dohodu o hospodárskom partnerstve s EÚ, a to v Namíbii. V apríli 2019 sa poradný orgán pre občiansku spoločnosť zriadený v Pobreží Slonoviny stretol s obidvomi stranami dohody. Uskutočnili sa tiež diskusie s Komisiou, ako aj so zástupcami Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru s cieľom preskúmať možnosť budovania platformy občianskej spoločnosti zahŕňajúcu jej predstaviteľov z Pobrežia Slonoviny aj Európy.

Ďalším dôležitým cieľom je intenzívnejšie zapojenie podnikateľského prostredia do vykonávania kapitol o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji. Európska komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť otvorili program na propagáciu a podporu sociálnej zodpovednosti podnikov/zodpovedného obchodného správania sa a v jeho rámci vyčlenili 9 mil. EUR. Prostredníctvom nástroja partnerstva⁴⁰ sa do programu zapojila MOP, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR). Z tohto programu sa budú financovať osvetové činnosti a budovanie kapacít v Latinskej Amerike, ktoré doplnia podobnú činnosť prebiehajúcu v Ázii. Komisia tiež zorganizovala regionálne podujatie na túto tému v Guatemale za účasti zástupcov MOP, OECD a rôznych zainteresovaných strán z regiónu.

3. Skutočné výsledky

Komisia určila prioritné témy pre každého partnera v oblasti obchodu a trvalo udržateľného rozvoja (pred vykonávaním a v jeho priebehu) s cieľom sústrediť vynakladané úsilie. Informovala o nich členské štáty prostredníctvom skupiny expertov pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj a zástupcov občianskej spoločnosti prostredníctvom domácich poradných skupín. Tento postup pokračuje.

Komisia sprísnila monitorovanie a analyzovanie dodržiavania súladu so záväzkami v oblasti obchodu a trvalo udržateľného rozvoja na strane niektorých obchodných partnerov, konkrétne v Peru a Južnej Kórei. V prípade Peru Komisia intenzívne spolupracovala s orgánmi verejnej správy a zástupcami občianskej spoločnosti, a to aj počas služobnej cesty na účely zistenia potrebných skutočností v Lime v októbri 2018. Európska únia a Peru dospeli k dohode o postupe riešenia problémov, ako sa uvádza v zápisnici zo zasadnutia podvýboru pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj z decembra 2018⁴¹. Pokiaľ ide o Južnú Kóreu, Komisia v decembri 2018 požiadala o formálne konzultácie v rámci mechanizmu urovnávania sporov týkajúcich sa kapitol dohody o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji. Viedlo ju k tomu dlhodobé znepokojenie nad tým, že Južná Kórea si neplní záväzky vyplývajúce z dohody o voľnom obchode, ktoré sa týkajú mnohostranných pracovných noriem a dohôd (podrobnejšie informácie pozri v oddiele 10.1).

³⁹ V súčasnosti Stredná Amerika, Ekvádor, Kolumbia, Peru, CARIFORUM, Gruzínsko, Moldavsko, SADC a Ukrajina.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en.

⁴¹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/february/tradoc_157701.pdf.

Komisia sa snažila intenzívnejšie pomáhať partnerským krajinám v raných fázach vykonávania záväzkov v oblasti obchodu a trvalo udržateľného rozvoja. Okrem iného vypracovala v spolupráci so švédskou Národnou radou pre obchod príručku pre vykonávanie kapitol o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji určenú pre Ekvádor. Vo Vietname a Singapure sa zamerala na dodržiavanie základných pracovných zásad prostredníctvom pracovnoprávných reforiem, ako aj ratifikácie základných dohôd MOP. Vietnam nedávno ratifikoval dohovor č. 98 MOP a uviedol, že prijme nový zákonník práce vrátane základných pracovných zásad. Mexiko v septembri 2018 ratifikovalo dohovor č. 98 MOP o vykonávaní práva organizovať sa a kolektívne vyjednávať, čím splnilo jeden zo svojich záväzkov uvedených v kapitole o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji budúcej obchodnej dohody medzi EÚ a Mexikom. Ďalšie aktivity sa zamerali na prípravu inštitucionálneho usporiadania štátnych orgánov, ako aj štruktúr občianskej spoločnosti.

S cieľom mobilizovať zdroje na vykonávanie záväzkov týkajúcich sa obchodu a trvalo udržateľného rozvoja a podporiť komplementárnosť a synergie Komisia začala kompilovať súhrn všetkých relevantných projektov a obrátila sa na členské štáty v hlavných mestách EÚ a ich veľvyslanectvá v partnerských krajinách.

Dňa 23. januára 2019, v nadväznosti na prijatie odporúčania o obchode a klíme súvisiaceho s komplexnou hospodárskou a obchodnou dohodou (CETA), Komisia usporiadala seminár o obchode a klíme za účasti zástupcov občianskej spoločnosti a podnikov, na ktorom sa diskutovalo o príčinnej súvislosti medzi obchodom a klímou a identifikovali ďalšie možné iniciatívy v tejto oblasti.

Komisia úspešne uviedla posilnené ustanovenia o obchode a klíme [vrátane záväzkov vykonávať Parížsku dohodu a spolupráce a spoločných opatrení súvisiacich s cieľmi Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC)] v kapitolách o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji dohôd uzavretých s Mexikom, Vietnamom, Japonskom a Singapurom. Podobné ustanovenia sú súčasťou prebiehajúcich rokovaní.

Európska únia sa venovala osvetovej činnosti na tému obehového hospodárstva v Čile, Kolumbii, Japonsku, Mexiku, Maroku, Peru a Singapure s cieľom podporiť ekologické podnikanie a investičné partnerstvo a vymeniť si znalosti o politikách a najlepších postupoch týkajúcich sa obehového hospodárstva. Tieto činnosti prispeli k začleneniu špecifických ustanovení o obehovom hospodárstve do modernizovanej dohody s Mexikom. Okrem toho boli financované dva regionálne projekty týkajúce sa plastov zamerané na krajiny juhovýchodnej Ázie a Latinskej Ameriky.

4. Transparentnosť a komunikácia

Komisia zlepšuje svoje webové stránky o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji v záujme jednoduchšieho prístupu k relevantným informáciám. Podobne postupuje Európsky hospodársky a sociálny výbor v súvislosti s činnosťou domácich poradných skupín.

Komisia nadviazala na podanie z októbra 2017, v ktorom organizácie občianskej spoločnosti vyjadrili znepokojenie nad tým, že Peru neplní svoje záväzky v oblasti obchodu a trvalo udržateľného rozvoja a zorganizovala technické stretnutia s peruánskymi orgánmi a zainteresovanými stranami občianskej spoločnosti. Problémom, na ktoré poukázalo podanie, sa venovala aj diskusia na zasadnutí podvýboru pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj v decembri 2018. V marci 2019 Komisia informovala organizácie občianskej spoločnosti, ktoré zaslali podanie, o výsledku intenzívnejších rokovaní s peruánskymi orgánmi o problematikách otázok.

8. AGROPOTRAVINÁRSKY OBCHOD V RÁMCI OBCHODNÝCH DOHÔD EÚ: AKTUÁLNE INFORMÁCIE O NAJNOVŠOM VÝVOJI

Vývoj obchodných tokov

Agropotravinársky obchod v rámci preferenčných obchodných dohôd EÚ v roku 2018 naďalej rástol, na rozdiel od celkového agropotravinárskeho obchodu EÚ so zvyšnými štátmi sveta, ktorý sa mierne znížil. Vývoz agropotravinových výrobkov z EÚ v rámci preferenčných dohôd vzrástol o 2,2 % (+1 mld. EUR) a prispel k úspechu vývozu agropotravinových výrobkov EÚ. Dovoz agropotravinových výrobkov do EÚ sa nepatrne znížil o 0,6 %.

Agropotravinársky obchod EÚ s preferenčnými obchodnými partnermi sa počas vykazovaného obdobia podieľal 30 % na celkovom vývoze agropotravinových výrobkov z EÚ a 40 % na ich dovoze. Obchodné dohody prvej generácie viedli k vytvoreniu prebytku 11 mld. EUR, čím prispeli viac ako polovicou k rastu celkového prebytku v agropotravinárskom obchode EÚ so zvyškom sveta. Na raste vývozu z EÚ sa najviac podieľali alkoholické nápoje, víno, cestoviny a pečivo. Zároveň klesol dovoz pšenice, nepraženej kávy a cukru.

Zvlášť silný rast zaznamenal vývoz do partnerských krajín, ktoré uzavreli obchodné dohody druhej generácie (+5 %) a do prehĺbených a komplexných zón voľného obchodu (+11 %). Komplexná hospodárska a obchodná dohoda (CETA) v prvom roku úplného vykonávania prispela k 4 % miere rastu vývozu do Kanady (zvlášť vysoký bol vývoz citrusového ovocia, syra a čokolády).

Tri hlavné cieľové krajiny vývozu agropotravinových výrobkov EÚ spomedzi preferenčných obchodných partnerov boli Švajčiarsko, Nórsko a Kanada, ktoré v roku 2018 tvorili 12 % agropotravinárskeho vývozu. Približne 47 % vývozu tvorili potravinové prípravky, ako sú čokolády, potraviny na počiatočnú výživu dojčiat, cestoviny (22 %), spracované potraviny, ako sú syry a víno (15 %) a ostatné nápoje (9 %).

Francúzsky výrobca cukroví robí v Kanade sladké obchody

La Confiserie du Roy René je francúzsky výrobca cukroví, ktorý sa od roku 1920 špecializuje na tradičné francúzske cukríky *calisson*. Vyrábajú sa z kandizovaného ovocia a mandlí. Spoločnosť v roku 2014 zaviedla stratégiu pôsobenia v medzinárodnom meradle tým, že začala využívať výhody, ktoré prinášajú obchodné dohody EÚ s partnermi po celom svete.

Od roku 2015 spoločnosť už zdvojnásobila svoj obrat z vývozu, ktorý teraz predstavuje viac než 9 % jej celkového obratu.

Ratifikácia obchodnej dohody EÚ s Kanadou umožňuje tomuto výrobcovi cukroví, aby svoje cukríky *calisson* ponúkal za konkurencieschopnejšie ceny, a to vďaka zníženiu obchodných ciel.

Medzi tri popredné krajiny pôvodu agropotravinových výrobkov dovážaných od preferenčných obchodných partnerov patrili Ukrajina, Švajčiarsko a Turecko, ktoré dodali 13 % všetkých agropotravinových výrobkov dovezených do EÚ. Najväčšiu časť agropotravinárskeho dovozu do EÚ tvorili primárne produkty (približne 63 %), predovšetkým tropické ovocie (18 %), čerstvé a sušené ovocie (13 %) a nepražená káva (5,6 %).

Obchodné dohody EÚ zahŕňajú ustanovenia o ochrane výrobcov z EÚ, ktorí vyrábajú citlivé výrobky, ako je hovädzie mäso, hydina alebo cukor. Tieto výrobky sú buď úplne vylúčené z preferenčného obchodu, alebo ak sú vylúčené iba čiastočne, vzťahujú sa na ne starostlivo nastavené colné kvóty. V prípade citlivého ovocia a zeleniny sa počas vrcholu sezóny v EÚ uplatňuje systém vstupných cien.

Obchodné dohody EÚ sú v priebehu rokovaní často vystavené kritike, ponúkajú však veľký potenciál pre vývoz poľnohospodárskych výrobkov z EÚ. Napríklad Japonsko a Južná Kórea sú druhým a tretím najväčším trhom na vývoz bravčového mäsa z EÚ a majú významný rastový potenciál. Prijímajú 42 % celkového vývozu bravčového mäsa z EÚ. Vývoz do Južnej Kórey sa od začiatku vykonávania obchodnej dohody zvyšuje, pričom v roku 2018 zaznamenal dodatočný 12 % nárast, a to napriek zákazu vývozu z troch členských štátov EÚ z dôvodu výskytu afrického moru ošipaných.

Obchodné dohody sú naďalej výhodné pre citlivé poľnohospodárske výrobky z EÚ. Napríklad v roku 2018 EÚ vyviezla do preferenčných partnerských krajín takmer 162 000 ton hovädzieho mäsa, čo znamená 20 % zvýšenie v porovnaní s rokom 2017. Krajiny, ktoré uzavreli s EÚ preferenčné obchodné dohody, absorbovali dve tretiny celkového vývozu hovädzieho mäsa z EÚ, pričom hlavnými partnermi sú Turecko, Bosna a Hercegovina, Izrael a Švajčiarsko. To ukazuje, že ak obchod nie je obmedzený nečestnými a neopodstatnenými sanitárnymi opatreniami alebo prohibítnymi dovoznými clami, európske hovädzie mäso sa na hlavných vývozných trhoch cení.

Podobne sa v roku 2018 darilo európskym cukrovarníkom, ktorí vyviezli viac ako 3 mil. ton cukru (nárast o 48 % v porovnaní s rokom 2017). Je to rekordná úroveň od roku 2014. Na dobré výsledky vývozu cukru z EÚ malo veľký vplyv dokončenie reformy režimu EÚ v sektore cukru, ale prispeli k nemu aj dvojstranné obchodné dohody. Napríklad hlavným vývozným trhom pre cukor z EÚ bol v roku 2018 Egypt. Vďaka existujúcej obchodnej dohode medzi EÚ a Egyptom sa do Egypta doviezlo viac ako 500 000 ton európskeho cukru s nulovým clom⁴².

Pokiaľ ide o Japonsko, vývoz agropotravinových výrobkov z EÚ sa v roku 2018 zintenzívnil (napr. vývoz hydinového mäsa sa zvýšil o 78 %), čiastočne vďaka rýchlejšej spolupráci pri riešení viacerých problémov súvisiacich so sanitárnymi a fytosanitárnymi opatreniami. Clá na bravčové mäso a hovädzinu sa časom celkom odstránia alebo významne znížia⁴³.

Zemepisné označenia

V roku 2018 sa dosiahol pokrok pri ochrane zemepisných označení EÚ v niektorých partnerských krajinách, napríklad prostredníctvom registrácie označenia Prosciutto di Carpegna v Kanade. Mexiko súhlasilo s ochranou výberového zoznamu 340 zemepisných označení EÚ v modernizovanej dohode. Začiatkom roku 2019 Singapur prijal nový zákon o zemepisných označeniach, ktorý otvoril možnosť držiteľom práv z EÚ podávať žiadosti pred nadobudnutím platnosti dohody.

Komisia začala štúdiu o hodnote vývozu zemepisných označení EÚ. Štúdia prinesie aktualizované informácie v porovnaní so štúdiom⁴⁴ z roku 2013, v ktorej sa zistilo, že v čase jej vypracovania sa do zahraničia vyvážalo z EÚ 20 % výrobkov chránených európskym zemepisným označením, čo predstavuje hodnotu približne 11,5 mld. EUR ročne.

⁴² Kým EÚ neuzavrela s Egyptom preferenčnú obchodnú dohodu, Egypt uplatňoval na surový cukor 20 % clo.

⁴³ Pozri Prehľad dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom – Mäsové výrobky <https://www.eubusinessinJapan.eu/sites/default/files/meat-factsheet.pdf>.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/newsroom/106_en.

Sanitárne a fytosanitárne opatrenia

Sanitárne a fytosanitárne opatrenia naďalej kladú významné prekážky vývozu agropotravinových výrobkov z EÚ a obchodné dohody predstavujú dôležitý nástroj na ich odstránenie. Pokrok je niekedy možné dosiahnuť už v priebehu rokovaní, keďže obchodní partneri lepšie porozumejú príslušným systémom. Najlepšie to ilustruje povolenie dovozu ovocia z niektorých členských štátov EÚ do Mexika bez požiadaviek na predbežné colné odbavenie⁴⁵. Dosiahol sa tiež pokrok v súvislosti s celoplošným zákazom dovozu hydinných výrobkov do Japonska, ktorý bol vyhlásený pre viaceré členské štáty EÚ ako reakcia na epidémiu aviárnej influenzy. Japonsko napokon zrušilo tento zákaz pri 27 členských štátoch. Vietnam povolil dovoz hovädzieho mäsa z dvoch ďalších členských štátov EÚ.

Stále však treba vyriešiť viacero ďalších problematických otázok. Pretrvávajú uzavretie juhokórejského trhu pre európske hovädzie mäso a v roku 2018 sa dosiahol len drobný pokrok pri spracovaní žiadostí členských štátov EÚ, pričom niektoré z nich sa vybavujú od roku 2014. Podobná situácia prevažuje u niektorých ďalších obchodných partnerov EÚ, napríklad v Kolumbii a Peru. Európska únia využíva každú príležitosť na to, aby poukázala na problém neopodstatneného nedostatočného prístupu na trh pre európske hovädzie mäso.

Ďalší významný problém spočíva v tom, že niekoľko obchodných partnerov stále neuznáva zásadu regionalizácie a regionalizačné opatrenia EÚ. Riešenie tejto otázky je dôležité v záujme toho, aby európski poľnohospodári mohli plne využiť výhody európskych obchodných dohôd, najmä v sektore hydiny a bravčového mäsa. Ďalších 16 krajín, vrátane Japonska, Južnej Kórey a Mexika, reagovalo na epidémiu afrického moru ošípaných u diviakov v Belgicku v roku 2018 a zaviedlo celoštátny zákaz dovozu, ktorý sa dotkol niekoľkých ďalších členských štátov EÚ. EÚ požiadala tieto krajiny, aby zrušili obmedzenia, ktoré sú v rozpore s medzinárodnými normami a zásadami.

Európska únia je zďaleka najväčším vývozcom bravčového mäsa na svete. Výskyt afrického moru ošípaných u diviakov a domácich ošípaných v niektorých členských štátoch EÚ významne ovplyvnil výrobcov bravčového mäsa v EÚ, keďže mnohí obchodní partneri zaviedli celoplošné zákazy dovozu z postihnutých členských štátov EÚ. Tieto obchodné obmedzenia nie sú v súlade s ustanoveniami WTO, sú neopodstatnené z hľadiska rizika a nie sú potrebné, pretože kontrolné opatrenia EÚ sú účinné pri predchádzaní prenosu choroby prostredníctvom obchodu. Dotknuté členské štáty doteraz predstavujú približne 18 % vývozu bravčoviny z EÚ pred vypuknutím epidémie a boli im umožnené kompenzácie. Ak sa však nezmenia politiky hlavných obchodných partnerov, epidémie v členských štátoch EÚ, ktoré patria medzi veľkých výrobcov bravčového mäsa, by len ťažko bolo možné kompenzovať.

Dobré životné podmienky zvierat

Komisia v roku 2018 prijala [správu Európskemu parlamentu a Rade](#) o vplyve medzinárodných činností v oblasti dobrých životných podmienok zvierat na konkurencieschopnosť európskych chovateľov hospodárskych zvierat v globalizovanom svete⁴⁶. Správa uvádza prehľad o spolupráci Komisie pri medzinárodnej podpore dobrých životných podmienok zvierat. Podľa záverov správy celosvetová podpora štandardov dobrých životných podmienok zvierat zo strany EÚ prispieva k dosiahnutiu dlhodobého cieľa zlepšovania životných podmienok zvierat vo svete a zároveň k odstraňovaniu nečestných obchodných praktík. V správe sa potvrdila

⁴⁵ Predbežné colné odbavenie znamená požiadavku určitých obchodných partnerov, aby ich inšpektori vyslaní do krajiny vývozu skontrolovali zásielku pred odoslaním. Náklady obvykle hradí vývozca a obchod tak často prestáva byť ziskový. V modernizovanej dohode sa Mexiko zaviazalo, že už nebude požadovať predbežné colné odbavovanie zásielok z EÚ.

⁴⁶ COM(2018) 42 final, 26. 1. 2018.

významná úloha medzinárodnej spolupráce v oblasti dobrých životných podmienok zvierat vrátane spolupráce v rámci preferenčných obchodných dohôd.

Propagácia agropotravinových výrobkov

Z rozpočtu EÚ sa vyčlenilo 179 mil. EUR na propagáciu výrobkov z EÚ, vrátane ich propagácie v Kanade, Kolumbii, Mexiku a Južnej Kórei, s cieľom pomôcť spoločnostiam z EÚ, aby využili vývozné výhody, ktoré poskytujú obchodné dohody EÚ v agropotravinárskom sektore. Programy zahŕňajú širokú škálu tém od všeobecných kampaní o zdravom stravovaní až po konkrétne trhové sektory. Medzi propagačné aktivity patrí tiež organizácia seminárov (napr. v Južnej Kórei) s cieľom informovať o prísnych sanitárnych a fytosanitárnych normách, zemepisných označeniach alebo ekologickom poľnohospodárstve v EÚ.

Pracovné miesta a agropotravinársky obchod

Komisia na svojom dátovom portáli pre agroekonomické modelovanie (DataM) uverejnila [interaktívny nástroj](#)⁴⁷ na výpočet pracovných miest vytvorených agropotravinárskym obchodom v EÚ. Nástroj je prístupný verejnosti a pomôže určiť súvislosť medzi vývozom agropotravinových výrobkov a pracovnými miestami v rôznych sektoroch hospodárstva.

9. PRÁCA PREBIEHAJÚCA V KONKRÉTNÝCH OBLASTIACH

9.1 Malé a stredné podniky (MSP)

Komisia síce nemá k dispozícii presné štatistiky o účasti MSP v obchode EÚ⁴⁸, výskum však naznačuje, že ich úloha v rámci medzinárodného obchodu sa zvyšuje. Na základe [prieskumu, ktorý uskutočnil hlavný ekonóm GR pre obchod v roku 2016](#)⁴⁹, malé a stredné podniky vyrobili približne 30 % tovaru vyvázaného z EÚ do zvyšných častí sveta a predstavovali 86 % všetkých vývozcov EÚ⁵⁰. V období rokov 2012 až 2016 sa hodnota vývozu MSP zvýšila takmer o 20 %, trochu rýchlejšie ako celková hodnota, ktorú MSP priniesli do hospodárstva EÚ. V roku 2016 vytvorili MSP 80 % všetkého dovozu do EÚ z tretích krajín, čo predstavuje 38 % celkovej hodnoty dovozu do EÚ.

Náklady pri vstupe na nový trh sú pre MSP väčším bremenom než pre väčšie firmy. Napríklad prekonanie obchodných a investičných prekážok nie je ľahké pre žiadnu spoločnosť, pre MSP však môže znamenať neprekonateľnú výzvu. Obchodná politika EÚ pamätá na osobitné potreby MSP, najmä pokiaľ ide o zvýšenie transparentnosti a zjednodušenie a prístupnenie informácií o obchodných dohodách.

V záujme vytvorenia priaznivejšieho obchodného prostredia pre malé a stredné podniky Komisia pripravuje usmernenie, v ktorom vysvetlí fungovanie obchodných dohôd, napríklad pokiaľ ide o tieto oblasti:

- pravidlá pôvodu,
- verejné súťaže,

⁴⁷ <https://data.jrc.ec.europa.eu/collection/datam>.

⁴⁸ Členské štáty EÚ nie sú povinné poskytovať údaje o dovoze a vývoze podľa veľkosti podnikov.

⁴⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_goods_by_enterprise_size.

⁵⁰ V iných zdrojoch sa uvádzajú vyššie číselné údaje o MSP, pretože štatistiky Eurostatu obsahujú kategóriu spoločností „neznámej“ veľkosti. Podľa odhadov v správe hlavného ekonóma GR pre obchod v roku 2012 vyvážalo z EÚ do zahraničia aspoň 619 000 malých a stredných podnikov (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/april/tradoc_153348.pdf).

- ochrana práv duševného vlastníctva,
- prijímanie medzinárodných noriem,
- uznávanie odborných kvalifikácií,
- uľahčenie získavania víz.

Otázku vytvorenia rovnakých podmienok pre malé a stredné podniky by najlepšie vyriešil jednotný súbor pravidiel pre medzinárodný obchod, ale mnohostranné snahy o jeho vytvorenie napredujú veľmi pomaly. Preto sú obchodné dohody naďalej najdôležitejším nástrojom, ktorý pomáha malým a stredným podnikom zapojiť sa do medzinárodného obchodu.

Po vydaní oznámenia „**Obchod pre všetkých**“ Európska únia začala zahŕňať ustanovenia o malých a stredných podnikoch do všetkých nových obchodných dohôd a navrhuje začlenenie osobitnej kapitoly o malých a stredných podnikoch s cieľom zabezpečiť lepšie fungovanie celej dohody z hľadiska MSP. Táto kapitola obvykle obsahuje záväzky EÚ a partnerských krajín, že budú poskytovať informácie o obsahu príslušnej obchodnej dohody na vyhradenej webovej lokalite s databázou umožňujúcou prehľadávanie podľa colného sadzobníka, s informáciami o colných sadzbách, dovozných požiadavkách, pravidlách pôvodu atď. Ďalej sa v nej stanovuje zriadenie kontaktného miesta pre MSP na oboch stranách s cieľom uľahčiť dvojstrannú spoluprácu na vládnej úrovni a interakciu s výbormi zriadenými na základe dohody. Zároveň sa tým zabezpečí primerané uspokojenie potrieb MSP. Komisia okrem toho rokuje o zjednodušených a podobných pravidlách v nových obchodných dohodách a v dohodách, ktoré sú v procese modernizácie, napríklad v oblasti pravidiel pôvodu.

Prvou dohodou, ktorá obsahovala zvláštnu **kapitolu o MSP**⁵¹, bola Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom. V roku 2018 sa na technickej úrovni skončili rokovania o kapitolách venovaných MSP s Mexikom a krajinami združenia Mercosur. Pokračujú rokovania s Indonéziou, Austráliou, Novým Zélandom, Čile a Tuniskom. Dohoda CETA síce neobsahuje zvláštnu kapitolu o MSP, ale EÚ a Kanada sa 26. septembra 2018 dohodli na osobitnom **odporúčaní pre MSP**⁵². Od oboch strán sa vyžaduje, aby poskytovali informácie o prístupe na trh a zriadili kontaktné miesta pre MSP.

Komisia, členské štáty EÚ a podnikateľské združenia sa naďalej snažia zvyšovať informovanosť o príležitostiach, ktoré ponúkajú obchodné dohody EÚ. Komisia poskytuje informácie o preferenčných obchodných dohodách na svojom **webovom sídle**. Jedným z nedávnych príkladov je osobitná webová stránka venovaná MSP, ktorá sa týka **Dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom**⁵³. Japonské ministerstvo zahraničných vecí uverejnilo v súlade so svojimi záväzkami vyplývajúcimi z kapitoly o MSP informácie na svojom **webovom sídle**. Informácie pre MSP, ktoré chcú vyvážať z EÚ, ponúka aj **databáza prístupu na trh**⁵⁴, zatiaľ čo **asistenčná služba EÚ pre obchod (EU Trade Helpdesk)**⁵⁵ uvádza informácie určené pre dovozcov do EÚ. Komisia v súčasnosti pripravuje nový webový portál ako jednotné kontaktné miesto, ktoré by malo malým a stredným podnikom poskytovať lepšie služby.

⁵¹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/august/tradoc_157228.pdf#page=503.

⁵² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157417.pdf.

⁵³ <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-japan-economic-partnership-agreement/>.

⁵⁴ <https://madb.europa.eu/madb/>.

⁵⁵ <https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/>.

Nemecký výrobca zvyšuje objem vývozu na celom svete

Obchodná dohoda medzi EÚ a Južnou Afrikou nadobudla platnosť v roku 2000. Umožnila malému výrobcovi strojov z nemeckého Švábska využiť nové príležitosti na vývoz, zvýšiť zamestnanosť a vymieňať si informácie o technologickej inovácii s obchodnými partnermi.

Spoločnosť AERO-LIFT vyváža do Južnej Afriky vákuové zdvíhacie zariadenia, od ich súčastí až po celé stroje. Používajú sa napríklad v priemysle na zdvíhanie ťažkých nákladov. Od uzavretia obchodnej dohody sa vývozná hodnota jediného typu výrobku zvýšila z 15 000 EUR na 100 000 EUR. Podnik zároveň využíva výhodu znížených colných a administratívnych nákladov, ktoré tvoria približne 5 % hodnoty výrobku.

„Bez obchodnej dohody by sme neboli v Južnej Afrike,“ tvrdí Tobias Pauli, výkonný riaditeľ spoločnosti AERO-LIFT Vakuumtechnik GmbH, malého rodinného podniku z mesta Binsdorf vo Švábsku.

9.2 Služby

Otvorenie obchodu so službami je zamerané na odstraňovanie kvantitatívnych a diskriminačných obmedzení v domácich právnych predpisoch. Cieľom rokovaní v tejto oblasti je zabezpečiť, aby poskytovatelia služieb z EÚ mohli poskytovať svoje služby na zahraničných trhoch a neboli diskriminovaní v porovnaní s ostatnými podnikmi v danom sektore.

Všetky obchodné dohody „novej generácie“ a dohody o prehĺbených a komplexných zónach voľného obchodu obsahujú ustanovenia o službách, ktoré pomáhajú stanoviť a upevniť regulačný rámec uľahčujúci poskytovanie služieb a zároveň chrániť spotrebiteľov. Spomedzi platných dohôd s africkými, karibskými a tichomorskými krajinami sa služieb týka len dohoda o hospodárskom partnerstve s karibskými krajinami, zatiaľ čo ostatné dohody o hospodárskom partnerstve obsahujú doložky o preskúmaní v neskoršej fáze rokovaní.

Významný pokrok sa dosiahol v nedávno uzavretých dohodách (napríklad s Japonskom alebo Mexikom), keďže obsahujú najmodernejšie ustanovenia o službách a digitálnom obchode. Predpokladá sa, že dohody, o ktorých sa v súčasnosti rokuje (napríklad dohody s Austráliou a Novým Zélandom), budú vychádzať z týchto ambiciózných ustanovení.

Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom zahŕňa komplexné záväzky o službách a investíciách, založené na výlučne negatívnom zozname (t. j. strany uviedli len tie sektory, ktoré úplne vylučujú alebo na ktoré sa vzťahujú obmedzenia). Dohoda tiež obsahuje dôležité regulačné ustanovenia, ktoré sú širšie ako ustanovenia Všeobecnej dohody o obchode so službami (GATS) Svetovej obchodnej organizácie. Tieto dodatočné zlepšenia pomôžu spoločnostiam EÚ, ktoré hľadajú príležitosti na vstup na japonský trh, ako aj tým, ktoré už na tomto trhu aktívne pôsobia, aby rýchlo získali potrebné licencie alebo povolenia. Dohoda s Japonskom okrem toho ponúka rámec pre užšiu regulačnú spoluprácu v oblasti finančných služieb a viedla k dohode medzi EÚ a Japonskom o pohybe fyzických osôb na obchodné účely.

Ďalším názorným sektorovým príkladom je kapitola o digitálnom obchode zahrnutá do moderných obchodných dohôd. Otázky digitálneho obchodu sa riešili aj v minulých dohodách, ale komplexnejšie ustanovenia boli zahrnuté až do dohody medzi EÚ a Kanadou (CETA) a ďalšie zlepšenia obsahuje dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom. Nedávno ukončené rokovania s Mexikom stanovujú disciplíny, ktoré sa vzťahujú na všetky sektory zahrnuté do dohody. Reagujú na výzvy digitálneho hospodárstva a sú potrebné v záujme dobrého fungovania on-line obchodu s tovarom a službami. Tieto dohody obsahujú

pravidlá, ktoré zakazujú clá na elektronické prenosy alebo povinné zverejnenie zdrojového kódu, ako aj pravidlá na prehĺbenie dôvery, ako sú dôveryhodné elektronické služby, elektronické zmluvy, ochrana pred nevyžiadanou poštou a ochrana spotrebiteľa.

Vplyv obchodných dohôd na obchod so službami medzi EÚ a tretími krajinami sa nedá jednoducho vyčíslieť, dostupné údaje však poukazujú na zvýšenie vývozu služieb EÚ. Napríklad v období rokov 2016 a 2017 vzrástol vývoz služieb do Južnej Kórey o 7 % a do Čile o 17 %, zatiaľ čo vývoz služieb do Kanady sa za rovnaké obdobie zvýšil o 7 %. Obchod so službami v roku 2017 dosiahol takmer 35 % celkovej hodnoty obchodu medzi EÚ a Kanadou, viac ako 50 % obchodu medzi EÚ a krajinami CARIFORUM a takmer 65 % obchodu medzi EÚ a Panamou (pričom priemerná hodnota pre EÚ a Strednú Ameriku je približne 30 %).

9.3 Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom – prípravné práce⁵⁶

Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom nadobudla platnosť 1. februára 2019. V roku 2018 sa Komisia pripravovala na uplatňovanie tejto dôležitej novej obchodnej dohody a vytvorila informačné balíky určené pre jednotlivé členské štáty EÚ, podniky a širokú verejnosť, ktoré obsahovali všeobecné opisy obsahu dohody, informačnú grafiku prispôbenú pre jednotlivé členské štáty EÚ a niekoľko usmerňujúcich dokumentov o colných záležitostiach a prínosoch pre poľnohospodárstvo. Do [databázy prístupu na trh](#) boli pridané praktické informácie relevantné najmä pre MSP. Komisia sa zúčastnila mnohých informačných podujatí na podporu komunikačných aktivít členských štátov EÚ.

Okrem toho [Centrum pre priemyselnú spoluprácu medzi EÚ a Japonskom](#)⁵⁷ (platforma financovaná spoločne Japonskom a EÚ) vytvorilo [asistenčnú službu \(Helpdesk\) na podporu vykonávania dohody](#). Asistenčná služba Helpdesk je praktický nástroj zameraný osobitne na MSP. Odpovedá na individuálne otázky týkajúce sa dohody a ponúka MSP prístup k rôznym dodatočným zdrojom informácií a ďalším bezplatným službám. Centrum organizuje školiace webinäre o špecifických témach a pravidelne vydáva balíky sektorových informácií („prehľady“) s informáciami o zmenách a vývozných príležitostiach, ktoré prináša dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom. Asistenčná služba je úzko spojená s inými činnosťami centra, ako je asistenčná služba pre verejné obstarávanie alebo pre duševné vlastníctvo.

Pred nadobudnutím platnosti dohody EÚ a Japonsko spolupracovali na doriešení administratívnych záležitostí potrebných na vykonávanie dohody. Táto spolupráca zahŕňala:

- výmenu informácií o počiatočnom postupe spravovania colných kvót,
- postupy schvaľovania pre niekoľko enologických postupov na uľahčenie vývozu vína z EÚ,
- niektoré technické aspekty týkajúce sa colných požiadaviek na poskytnutie colných preferencií (napr. zaobchádzanie s dôvernými obchodnými informáciami),
- stanovenie riadiacich štruktúr na vykonávanie kapitoly o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji,
- vypracovanie procesných a ďalších pravidiel potrebných na fungovanie spoločných výborov, ako aj systém urovnávania sporov v rámci dohody.

S cieľom posilniť hospodárske partnerstvo medzi EÚ a Japonskom si niektoré z uvedených aspektov a dôležitých otázok vyžadujú, aby práce pokračovali.

⁵⁶ Pozri oddiel venovaný [Dohode o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Japonskom](#) na webovom sídle Komisie.
⁵⁷ <https://www.eu-japan.eu/>.

Bord Bia, Írská rada pre potraviny (Írsko)

Írská rada pre potraviny Bord Bia získala grant na propagáciu hovädzieho mäsa z EÚ v rámci projektu s hodnotou 3,7 mil. EUR spolufinancovaného z 80 % EÚ⁵⁸. V období rokov 2017 až 2019 sa Bord Bia zúčastnila viacerých reklamných kampaní, ktorých cieľom bolo upozorniť Japoncov na to, že v EÚ platia prísne normy v oblasti bezpečnosti, kvality a trvalej udržateľnosti potravín.

„Získanie práva na uskutočnenie kampane EÚ je uznaním Írska ako vyvážajúcej krajiny s dlhou históriou podpory a produkcie kvalitnej a udržateľne vyrábanej hovädziny. Tento program nám umožňuje rozšíriť činnosť v čase, kedy nadobúda na význame diverzifikácia na medzinárodných trhoch... kampaň nám ponúka príležitosť využiť jednotlivé činnosti v prospech írskych a európskych výrobcov.“

Tara McCarthy CEA, Bord Bia

9.4 Lepšie využívanie obchodných dohôd EÚ

Európska únia a obchodné spoločnosti partnerských krajín môžu využívať výhody obchodných dohôd s EÚ len vtedy, keď majú príslušné informácie o ich obsahu a rozumejú využitiu výhod týchto dohôd v praxi. Komisia v nadväznosti na činnosti opísané v predchádzajúcej správe zintenzívnila v roku 2018 svoje úsilie s cieľom zlepšiť informovanosť o obchodných dohodách s EÚ a uľahčiť ich využívanie.

Okrem iného pokračuje s prípravou on-line portálu, ktorý ponúkne jednotné miesto prístupu pre vývozcov aj dovozcov v EÚ. Portál pomôže obchodným spoločnostiam, a najmä malým a stredným podnikom, aby lepšie porozumeli požiadavkám prístupu na trh v partnerských krajinách (spolu viac ako 120 cieľových krajín vývozu) a na trh EÚ. Vďaka zamýšľanej integrácii dvoch databáz – databázy prístupu na trh a asistenčnej služby pre obchod – podniky získajú lepší prístup k informáciám o colných preferenciách a regulačných požiadavkách, ktoré sa vzťahujú na ich výrobky podľa konkrétnej obchodnej dohody, ako aj o pravidlách pôvodu. Nový portál bude obsahovať informácie o prvej skupine obchodných dohôd a časom sa postupne rozšíri.

Komisia v roku 2018 posilnila spoluprácu so sieťou [Enterprise Europe Network \(EEN\)](#)⁵⁹ a organizáciami na propagáciu obchodu v členských štátoch EÚ s cieľom osloviť malé a stredné podniky a lepšie zacieliť svoje informačné kampane. Zriadila novú pracovnú skupinu siete EEN pre vykonávanie dohôd o voľnom obchode, ktorá pripravuje súbor informačných materiálov o obchodných dohodách. Sieť určí kontaktné osoby pre oblasť obchodných dohôd a zorganizuje školenia pre svojich partnerov vo všetkých členských štátoch EÚ o tom, ako propagovať výhody obchodných dohôd medzi európskymi spoločnosťami.

⁵⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1144/2014 z 22. októbra 2014 o informačných a propagačných akciách týkajúcich sa poľnohospodárskych výrobkov uskutočňovaných na vnútornom trhu a v tretích krajinách a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 3/2008.

⁵⁹ Sieť spolufinancovaná z európskeho programu COSME aktívne pôsobí vo viac ako 60 krajinách a spája 3 000 odborníkov zo 600 členských organizácií. Cieľom siete je pomôcť malým a stredným podnikom v rámci ich medzinárodnej činnosti.

10. PRÁVNE PRESADZOVANIE ZÁVÄZKOV

Európska únia využila od uverejnenia správy za rok 2018 mechanizmus urovnávania sporov stanovený v dohodách s Južnou Kóreou, Ukrajinou a Juhoafrickou colnou úniou. Aktuálny stav týchto sporov k augustu 2019 je vysvetlený nižšie. Okrem toho Európska únia 2. apríla 2019 požiadala Svetovú obchodnú organizáciu o [konzultácie](#)⁶⁰ s Tureckom v reakcii na turecké opatrenia, ktoré majú za následok postupné nútené umiestnenie výroby v Turecku významnej časti farmaceutických výrobkov vyvázaných do Turecka. Tieto opatrenia sú zrejme tiež v rozpore s tureckými záväzkami v rámci colnej únie. Vec sa rieši.

Komisia podrobne monitoruje vykonávanie obchodných dohôd a zvažuje využitie právneho presadzovania záväzkov v konkrétnych prípadoch rozsiahleho hospodárskeho alebo systémového významu. Preferenčné obchodné dohody EÚ poskytujú možnosť masívneho presadzovania záväzkov s cieľom zaručiť efektívne a včasné urovanie sporov vrátane záležitostí, ktoré presahujú rámec Dohody o založení WTO (napr. spor s Južnou Kóreou týkajúci sa pracovných práv). Keď sa zdá, že príslušné opatrenie je v rozpore s Dohodou o založení WTO a aj uplatniteľnou obchodnou dohodou medzi EÚ a partnerskou krajinou, Svetová obchodná organizácia je naďalej osvedčeným a transparentným systémom urovnávania sporov prvej voľby, ktorý zabezpečuje súdržný výklad príslušných záväzkov.

10.1 Urovanie sporu s Južnou Kóreou

Podľa kapitoly dohody o voľnom obchode medzi EÚ a Južnou Kóreou týkajúcej sa obchodu a trvalo udržateľného rozvoja sa Južná Kórea zaviazala, že bude „rešpektovať, podporovať a uplatňovať vo svojich právnych predpisoch a postupoch“ základné práva Medzinárodnej organizácie práce (MOP), a najmä slobodu združovania a právo na kolektívne vyjednávanie. Ďalej sa zaviazala, že vynaloží „nepretržité a udržateľné úsilie“ na ratifikáciu základných dohovorov MOP⁶¹.

Keďže Južná Kórea nedosiahla žiadny pokrok v tejto oblasti, EÚ sa 17. decembra 2018 rozhodla [požiadat' o konzultácie](#)⁶² s Južnou Kóreou v rámci dvojstranného režimu urovnávania sporov. Keďže Južná Kórea nepreukázala dostatočnú snahu ratifikovať príslušný dohovor MOP, EÚ 2. júla 2019 požiadala o [zriadenie tribunálu](#)⁶³.

10.2 Urovanie sporu s Ukrajinou

V januári 2019 sa EÚ rozhodla požiadat' o konzultácie s Ukrajinou v rámci dvojstranného režimu urovnávania sporov, stanoveného v dohode o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou, vo veci ukrajinských obmedzení na vývoz dreva. Vývozné obmedzenie týkajúce sa dreva sa najprv vzťahovalo na desať druhov ťažbového dreva a reziva a od roku 2015 bolo rozšírené na všetko nespracované drevo (vrátane borovicového dreva od roku 2017).

Európska únia upozorňovala Ukrajinu na túto otázku pri mnohých príležitostiach, keďže vývozné obmedzenie je v rozpore s dohodou o pridružení. Konzultácie sa uskutočnili vo februári 2019, nepriniesli však riešenie problému. V júni 2019 sa preto EÚ rozhodla požiadat' o ustanovenie [rozhodcovského tribunálu](#)⁶⁴ na preskúmanie a rozhodnutie tohto sporu.

⁶⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/april/tradoc_157821.pdf.

⁶¹ Dohovor č. 87 o slobode združovania; Dohovor č. 98 o vykonávaní práva organizovať sa a kolektívne vyjednávať; Dohovor č. 29 o nútenej práci a Dohovor č. 105 o zrušení nútenej práce.

⁶² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157586.pdf

⁶³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/july/tradoc_157992.pdf.

⁶⁴ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2034>.

10.3 Urovnávanie sporov s Juhoafrickou colnou úniou

Európska únia dňa 14. júna 2019 [požiadala o konzultácie](#)⁶⁵ s Juhoafrickou colnou úniou (SACU) na základe časti Predchádzanie sporom a ich urovnávanie dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a štátmi SADC. Žiadosť sa týkala ochranných opatrení uložených na mrazené nevykostené kuracie kusy vyvážané z EÚ. Európska únia sa domnieva, že štáty SACU uložili toto opatrenie v rozpore so zásadami a pravidlami dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a štátmi SADC,

Európska únia opakovane, na rôznych úrovniach a pri rôznych príležitostiach vyjadrila svoje znepokojenie týkajúce sa štátov SACU. Keďže odozva štátov SACU nebola uspokojivá, EÚ sa rozhodla zintenzívniť angažovanosť SACU a požiadala o konzultácie, ktoré sa musia uskutočniť do 40 dní od oznámenia žiadosti.

11. ZÁVERY

V roku 2018 došlo k spomaleniu rastu svetového obchodu a zintenzívneniu protekcionizmu, ale preferenčné obchodné dohody EÚ si udržali kladný vplyv na uľahčenie obchodu. Okrem úplného alebo čiastočného odstránenia ciel prispievali dohody k rozvoju systému obchodovania založeného na pravidlách a zlepšili prístup na trh pre výrobky EÚ a investície v partnerských krajinách. Prispeli tiež k hospodárskej diverzifikácii a rastu v rozvíjajúcich sa partnerských krajinách. Ďalšími kladnými účinkami obchodných dohôd EÚ boli zvýšená právna istota v určitých oblastiach, ako je obchod so službami a verejné obstarávanie, ako aj lepšia ochrana najdôležitejších záujmov EÚ, ako sú práva duševného vlastníctva vrátane zemepisných označení.

Preferenčné obchodné dohody novej generácie slúžia tiež ako dôležitý nástroj podpory európskych hodnôt súvisiacich s právami pracovníkov a ochranou životného prostredia vrátane zmeny klímy.

Zároveň však pretrváva veľa prekážok obchodu, ktoré bránia využívaniu príležitostí vyplývajúcich z obchodných dohôd EÚ a v roku 2018 sa objavili nové prekážky. Európska únia bude naďalej prijímať opatrenia potrebné na ich odstraňovanie vrátane využívania dvojstranných alebo viacstranných nástrojov presadzovania (podľa vhodnosti).

Komisia bude v snahe o zlepšenie transparentnosti a zodpovednosti naďalej predkladať každoročné správy o vykonávaní preferenčných obchodných dohôd EÚ s tretími krajinami.

⁶⁵

<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2031>.

PRÍLOHA 1: MIERA VYUŽÍVANIA PREFERENCIÍ PRI DOVOZE DO EÚ

Vyvážajúca krajina	2015	2016	2017	2018
Dohody o voľnom obchode „novej generácie“				
Kolumbia	97 %	97 %	97 %	98 %
Kostarika	96 %	97 %	96 %	96 %
Ekvádor	89 %	88 %	97 %	99 %
Salvádor	82 %	74 %	90 %	91 %
Guatemala	95 %	95 %	93 %	97 %
Honduras	91 %	92 %	92 %	91 %
Nikaragua	94 %	94 %	93 %	88 %
Panama	70 %	61 %	82 %	82 %
Peru	98 %	97 %	96 %	96 %
Južná Kórea	85 %	87 %	88 %	88 %
Kanada			28,7 %	49,6 %
Prehlibené a komplexné zóny voľného obchodu				
Gruzínsko	83 %	80 %	77 %	76 %
Moldavsko	91 %	88 %	85 %	85 %
Ukrajina	87 %	89 %	87 %	80 %
Dohody o voľnom obchode „prvej generácie“				
Stredomorskí partneri				
Alžírsko	97 %	95 %	97 %	96 %
Egypt	95 %	96 %	97 %	96 %
Izrael	89 %	90 %	91 %	90 %
Jordánsko	68 %	79 %	75 %	76 %
Libanon	76 %	71 %	70 %	74 %
Maroko	97 %	97 %	97 %	98 %
Okupované palestínske územia	78 %	81 %	77 %	65 %
Tunisko	95 %	96 %	94 %	93 %
Západný Balkán				
Albánsko	87 %	86 %	86 %	84 %
Bosna a Hercegovina	93 %	94 %	94 %	94 %
Severné Macedónsko	97 %	95 %	94 %	92 %
Kosovo	85 %	89 %	92 %	92 %
Čierna Hora	81 %	83 %	90 %	73 %
Srbsko	93 %	90 %	92 %	91 %
Latinskoamerickí partneri				
Čile	95 %	95 %	96 %	94 %
Mexiko	52 %	58 %	70 %	74 %
Štáty EZVO				
Nórsko	71 %	66 %	69 %	69 %
Švajčiarsko	86 %	83 %	85 %	85 %
Dohody o hospodárskom partnerstve (DHP)				
CARIFORUM (priemer)	91 %	92 %	91 %	86 %
SADC (priemer)	87 %	83 %	82 %	88 %
Východná a južná Afrika (priemer)	97 %	97 %	96 %	96 %
Pobrežie Slonoviny	99 %	98 %	98 %	98 %
Ghana	98 %	98 %	96 %	99 %
Stredná Afrika (Kamerun)	91 %	97 %	99 %	98 %
Tichomorje (priemer)	92 %	99 %	81 %	

Zdroj: Eurostat.

PRÍLOHA 2: MIERA VYUŽÍVANIA PREFERENCIÍ PRI VÝVOZE Z EÚ⁶⁶

Dovážajúca krajina	2015	2016	2017	2018
Dohody o voľnom obchode „novej generácie“				
Kolumbia	63 %	71 %	70 %	72 %
Peru	28 %	47 %	52 %	56 %
Kostarika	neuplatňuje sa	38 %	neuplatňuje sa	59 %
Salvádor	21 %	26 %	27 %	33 %
Guatemala	21 %	32 %	31 %	33 %
Honduras	40 %	56 %	55 %	55 %
Ekvádor	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	57 %	68 %
Južná Kórea	68 %	71 %	74 %	81 %
Kanada	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	37 %
Prehĺbené a komplexné zóny voľného obchodu				
Gruzínsko	72 %	81 %	83 %	83 %
Ukrajina	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	70 %	74 %
Dohody o voľnom obchode „prvej generácie“				
Stredomorskí partneri				
Turecko	neuplatňuje sa	95 %	94 %	90 %
Egypt	36 %	66 %	64 %	67 %
Izrael	neuplatňuje sa	89 %	86 %	neuplatňuje sa
Libanon	74 %	74 %	58 %	neuplatňuje sa
Maroko	neuplatňuje sa	76 %	77 %	77 %
Jordánsko	neuplatňuje sa	78 %	72 %	76 %
Západný Balkán				
Albánsko	77 %	80 %	78 %	80 %
Bosna a Hercegovina	91 %	88 %	88 %	86 %
Severné Macedónsko	neuplatňuje sa	90 %	89 %	neuplatňuje sa
Kosovo	neuplatňuje sa	44 %	60 %	66 %
Čierna Hora	86 %	85 %	86 %	86 %
Srbsko	89 %	91 %	91 %	90 %
Latinskoamerickí partneri				
Čile	77 %	87 %	88 %	85 %
Mexiko	76 %	76 %	75 %	70 %
Štáty EZVO				
Švajčiarsko	79 %	79 %	78 %	77 %
Dohody o hospodárskom partnerstve				
Dominikánska republika	46 %	49 %	62 %	58 %
Maurícius	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	28 %
Južná Afrika	60 %	63 %	60 %	64 %

Zdroje: Partnerské krajiny.

⁶⁶

Existujú rozdiely medzi niektorými údajmi uvedenými v tejto správe a dvomi predchádzajúcimi vydaniaми, pokiaľ ide o mieru využívania preferencií pri vývoze z EÚ do určitých partnerských krajín v rokoch 2015, 2016 a 2017. V takom prípade Komisia prijala aktualizované údaje od danej partnerskej krajiny a upravila číselný údaj.